

Kokia privalomų egzaminų nauda?

Po ketverius metus trukusių kalbų apie mokyklų savarankiškumo didinimą ir mokinių kūrybiškumo ugdymą švietimo ir mokslo ministro portfelį perėmęs Dainius Pavalkis nusprendė, jog studijuoti ketinantys abiturientai privalės laikyti daugiau egzaminų. Ko tokiu sprendimu siekiama? Nejaugi Lietuvos švietimas vėl suka centralizacijos ir didesnės kontrolės link?

Žmogus virsta „atveju“

Teigti, kad valstybiniai brandos egzaminai (VBE) skirti patikrinti mokinių žinias ir įgūdžius, kad jie yra varžytuvės, kuriose jaunuomenė tiesiog išmėgina jėgas, – tai pasakyti tik menką tiesos dalį. Lietuvoje šios jaunuomenės varžytuvės tapo kovos lauku, kuriame abiturientai grumiasi dėl galimybės nemokamai gauti aukštojo mokslo diplomą. Todėl egzaminai lietuviams ir kelia tiek daug rūpesčių bei streso, kurio jokie *nesiparink.lt* apmalšinti nepajėgia.

Nukelta į 4 p. ▶

Kodėl reikėtų moksleivius supažindinti su matematika?

Habil. dr. **Rimas NORVAIŠA**

„Tai su kuo mokykloje vaikai yra supažindinami, jei ne su matematika?“ – paklausite perskaitę teksto antraštę.

Pagal dabartinę programą matematinio ugdymo tikslas – pažinti pasaulį...

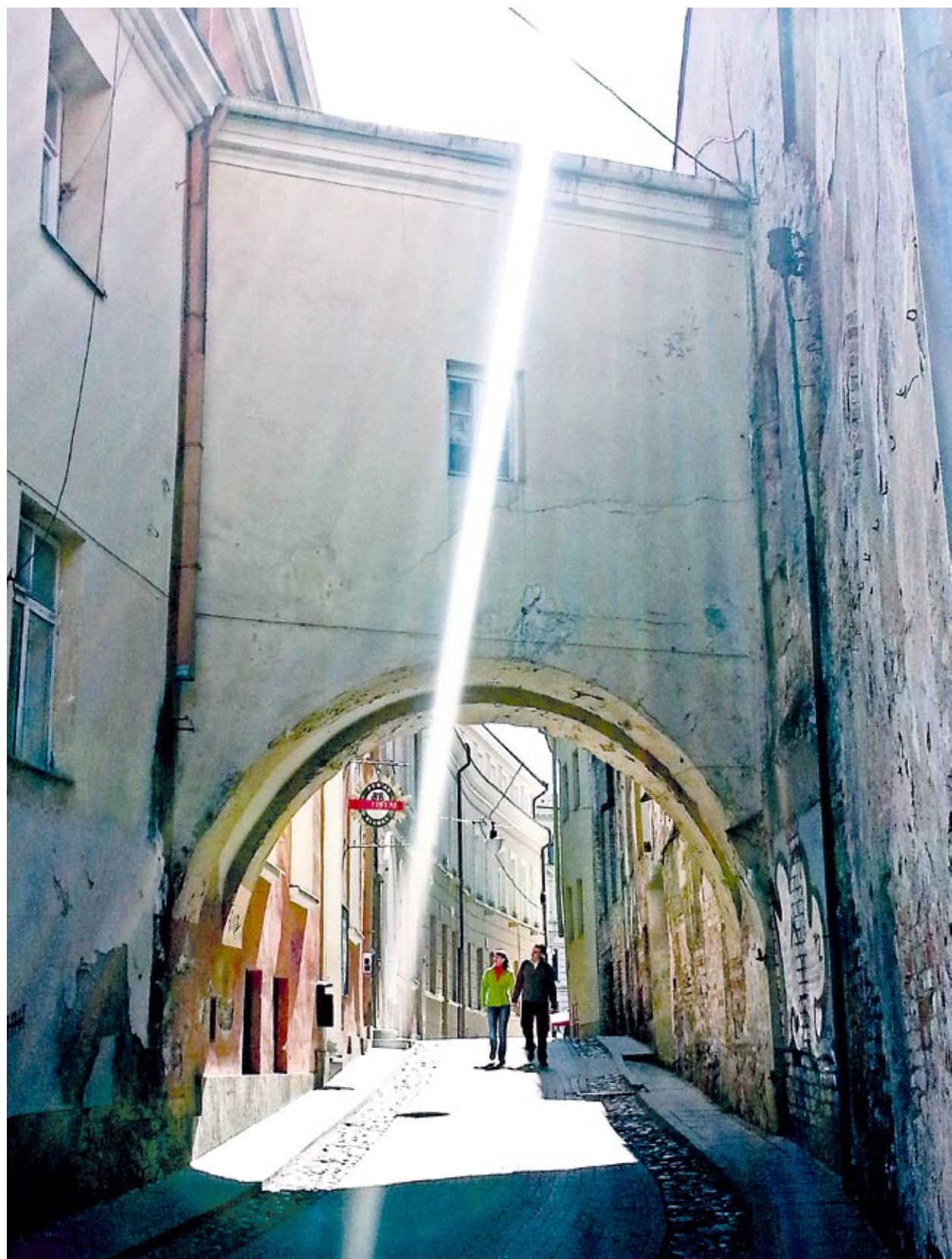
Koja kojon su paradigmos kaita

Matematikos ugdymo programa nuolat keitėsi atspindėdama švietimo paradigmos kaitą. Pokyčiai edukologijos moksle, be abejo, turėjo įtakos ir matematiniam ugdymui: atsisakyta privalomo matematikos brandos egzamino, mažėjo pamokų skaičius, atsisakyta „nereikalingo formalizmo“, reikalavimai sumažinti tiek, kad kiekvienas moksleivis pajustų sėkmę, ir panašiai. Matematika taip pat kito, ypač gilūs jos pokyčiai prasidėjo XIX amžiuje. Jie iš esmės pakeitė matematikų požiūrį į tai, kas yra skaičius. Tačiau net svarbiausi matematikos pokyčiai niekaip neatsispindi matematinio ugdymo turinyje.

Jei iš tikro šiuolaikinė matematika yra ne tai, ko – kaip matematikos – yra mokoma mokykloje, – kokia tokio mokymo prasmė ir nauda?

Matematikos reikšmė mokslui šiandien – milžiniška. Tai žinantys akademinės bendruomenės nariai teigia, kad matematika ugdo mokslui labai reikalingą abstraktųjį mąstymą.

Nukelta į 9 p. ▶

Elenos Tervidytės nuotr.

Gyvenimo žaidime tai svarbu

„Dialogo“ vyriausioji redaktorė Elena Tervidytė mano, kad penkios minutės moteriško pasikuždėjimo ar vyriškai santūrus persimetimas keliais tikrais sakiniais gali nurungti visus kartu su vaiku prie televizoriaus praleistus vakarus.

POŽIŪRIS

3 p.

Žydėjimo pedagogikos konspektas

„Dvi trys savaitės iki mokslo metų pabaigos – kokios jos sudėtingos... Kad ir ką sugalvotum, kad ir kaip pasirengtumei pamokoms, vis vien bus labai nelengva“, – apie žydėjimo pedagogiką pasakoja mokytojas **Stepas Eitminavičius**.

5 p.

Dešimtoji įžvalga. EGZAMINAIŠ MOKINIŲ NEIŠUGDYSI

„Kažkodėl daugeliui atrodo, kad naujų egzaminų įvedimas, testavimo „plėtra“ ir kriterinės reformos yra efektyviausia išeitis. Tačiau jei nesikeis dvylikametis bendrojo ugdymo procesas ir jo turinys, nieko gero vienu ar net keliais neaiškiais egzaminais nepasieksime“, – prognozuoja švietimo konsultantas **Algirdas Zabulionis**.

ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

7 p.

Tautinės mokyklos koncepcija išvirkščiai

2013-ieji Lietuvai neeiliniai metai. Nuo liepos 1-osios į mūsų šalį kryps visos Europos dėmesys. Kokį Lietuvos švietimą parodysim Europai – deklaratyvų ar realų?

Svarsto Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos pirmininkė **Jūratė Voloskevičienė**.

POŽIŪRIS

11 p.

R.Pusvaškis vadovaus kolegijai

Vilniaus kooperacijos kolegijoje darbą pradėjo naujasis direktorius R.Pusvaškis. Anksčiau jis 18 m. dirbo Švietimo ir mokslo ministerijoje, buvo viceministru, ministerijos sekretoriumi, Specialistų rengimo ir Profesinio ir tęstinio mokymo departamento direktoriumi.

R.Pusvaškis yra stojęs prie kolegijų kūrimo Lietuvoje ištakų ir yra įsitikinęs, kad jos neturėtų dubliuoti universitetų, kaip, beje, ir nesistengti artėti prie profesinių mokyklų. Jo teigimu, kolegijų absolventai turi įgyti platų ir gilų aukštąjį išsilavinimą, bet jis turi būti orientuotas į tvirtas konkrečios profesijos praktines žinias ir įgūdžius – ypač ieškant galimybių derinti praktinėje profesinėje veikloje ir kolegijinėse studijose įgyjamas kompetencijas. Tai viena svarbiausių direktoriaus veiklos krypčių.

Vilniaus kooperacijos kolegija – viena didžiausių nevalstybinių kolegijų Lietuvoje. Šiuo metu ji rengia buhalterinės apskaitos, verslo ekonomikos, maitinimo verslo organizavimo, informacinių sistemų diegimo ir priežiūros, pardavimo valdymo, mažmeninės bankininkystės ekonomikos ir verslo vadybos specialistus.

Dominuoja smurtas ir nepriežiūra

Antradienį (05 21) Seime pristatydamą Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus metinę ataskaitą, vaiko teisių kontrolierė E.Žiobienė pavaduojanti lygių galimybių kontrolierė A.Burneikienė teigė, kad dažniausios bėdos, dėl kurių kreipiamasi į Vaiko teisių kontrolieriaus įstaigą, yra smurtas prieš vaikus, klaidymas jiems bendrauti su skyriumi gyvenančiais tėvais ir vaikų nepriežiūra.

Tokių ir panašių skundų dėl šeimos narių ar artimųjų veiksmų prieš vaikus pernai gauta 113. „Didžioji dalis šio pobūdžio nusiskundimų – net 92 proc. – pasitvirtino“, – konstatavo A.Burneikienė.

Pasak laikinosios vaiko teisių kontrolierės, kliaviniai efektyvesnei tarnybos veiklai – finansinių išteklių trūkumas bei pasenęs įstatymas.

A.Burneikienė ypač akcentavo vaikų globos klausimą. Esą valstybė prie šio proceso galėtų ženkliu prisidėti – kad ir įteisindama kas mėnesines išmokas už vaiko globą. Kontrolierė siūlė ieškoti efektyvių būdų skatinti vaiko globą šeimoje ir šeimynoje, svarstyti vaiko globos išmokos didinimo, atlygio globėjams klausimus.

APKLAUSA

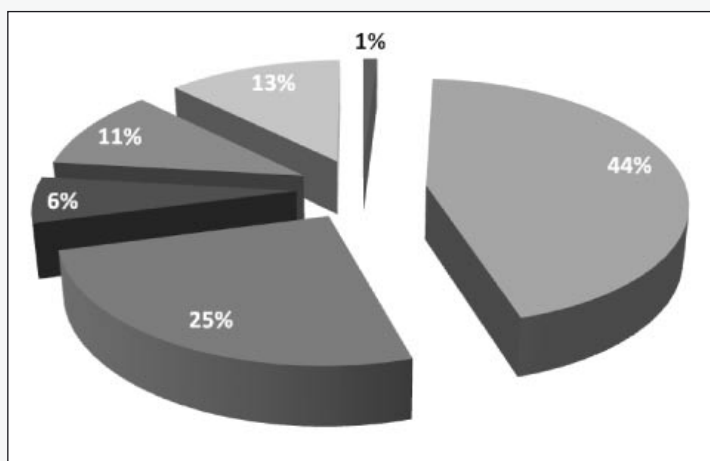
Susikaupimo mažai, atsipalaidavimo daug

Kiekvienas pavasaris, net ir vėluojantis, veikia visus. Todėl praėjusią savaitę internetų (www.dialogas.com) klausėme apie šiuo metu mokykloje vyraujančias būsenas.

Apklausos, kas šiuo metu mokykloje ryškiausia, rezultatai tokie:

- mokinių susikaupimas siekiant kuo geriau finišuoti mokslo metus – 1 proc.;
- mokinių pavasariškas atsipalaidavimas – 44 proc.;
- mokytojų nuovargis – 25 proc.;
- bendras džiugesys dėl artėjančių atostogų – 6 proc.;
- brandos egzaminų stresas – 11 proc.;
- nieko ryškaus – rutina kaip visada – 13 proc.

Taigi susikaupimo mažai, atsipalaidavimo daug ir nemenka dalis mokytojų jaučiasi pavargę, – ištis nelengva dirbti tokiomis sąlygomis. Bet vasa ir atostogos jau čia pat...

Uždarytos dar dvi lietuviškos mokyklos

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas (ŠMKK) praėjusio trečiadienio (05 15) posėdyje svarstė Lenkijos lietuviškų mokyklų rėmimo problemas. Mat Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) kancleris D.Numgaudis parlamentarams pranešė, kad Punsco valsčiuje gali būti uždaryta viena lietuviška mokykla, arba paliktos tik pradinės mokyklos.

„Iki šios akimirkos Punsco savivaldybė dar nėra apsisprendusi, kokį nutarimo projektą teiks tarybos nariams“, – kalbėjo D.Numgaudis. Kancleris informavo, kad svarstoma galimybė uždaryti Pristavonių mokyklą, kurią telanko šeši vaikai. Dėl lėšų ir mokinių stygiaus uždarymas gresia ir lietuviškoms

Navinykų bei Vidugirių pagrindinėms mokykloms.

ŠMKK nutarė kreiptis į Lietuvos delegacijos abiejų šalių Parlamentinėje Asamblėjoje vadovą G.Kirkilą ir prašyti jį kelti klausimą dėl lietuviškų mokyklų Lenkijoje stabilaus finansavimo per rugsėjį vykiantį parlamentarų susitikimą.

Be to, ŠMKK nariams buvo pranešta, jog, siekdamą sumažinti mokinių pavėžėjimo sąnaudas, ŠMM planuoja Punsco savivaldybei skirti vieną geltonąjį autobusiką, nes jų dabar naudojamų dviejų didelių autobusų išlaikymas brangiai kainuoja.

ŠMKK nariai A.V.Patackas, R.Baškienė ir J.Narkevičius pritarė, kad reikia imtis priemonių išsaugoti Lenkijos lietuviškas mokyklas.

„Reikia stengtis išlaikyti visus lietuviškus židinius, kurie yra užsienyje“, – kalbėjo parlamentaras, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos frakcijos narys J.Narkevičius.

Tačiau jau penktadienį (05 17) Punsco valsčiaus taryba nusprendė, kad nuo rugsėjo neveiks Navinykų ir Pristavonių mokyklos, liks tik Vidugirių mokykla, kurios pastatas naujusias.

Pristavonių mokyklą dabar lanko septyni vaikai, Navinykų – per 20. Šias mokyklas uždarius, Lenkijoje lietuviškai bus galima mokytis Vidugirių, Punsco Dariaus ir Girėno mokyklose bei Punsco Kovo 11-osios licejuje ir Seinuose esančioje „Žiburio“ mokykloje, kuri gyvuoja tik Lietuvos finansinės pagalbos dėka.

ŠMM siūlo atleisti diržus?

Savivaldybių asociacija (LSA) pranešė, kad praėjusį trečiadienį (05 15) vykusiam Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto (ŠMKK) posėdyje svarstyta ir Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) darbo grupių informacija Dėl bendrojo ugdymo mokyklų finansavimą ir mokyklų tinklo formavimą reglamentuojančių teisės aktų tobulinimo. Pasak LSA, ŠMM vadovai informavo apie planuojamus mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių pakeitimus, kuriais numatoma sumažinti reikalavimus vidurinėms mokykloms dėl vienuoliktųjų klasių sudarymo bei vidurinėms mokykloms, pretenduojančioms tapti gimnazijomis. „Taip pat buvo pristatyti ir kiti numatomi pakeitimai, kurių jau keletą metų siekė Lietuvos savivaldybių asociacija.

Palankūs savivaldybėms pakeitimai ir tobulinant Mokinio krepšelio metodiką. Siūloma toliau nebemažinti mokinio krepšelio ir nebeįimti MK lėšų dėl sumažėjusio mokinių skaičiaus po rugsėjo 1 d., lėšas paliekant švietimo sistemoje: klasių komplektų mažėjimui amortizuoti, išiešiotiems išmokoms, pagalbai mokiniui ir kt. Taip pat planuojama atsisakyti lėšų persikirstymo tarp savivaldybių mokiniui išvykus“, – teigiama LSA pranešime.

Prie NEC vairo – šeštoji direktorė

Šiandien (05 23) Nacionaliniam egzaminų centrui (NEC) vadovauti pradeda S.Vingelienė. Vakar (05 22) Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) Personalo skyriaus vedėja O.Kacevičienė „Dialogui“ patvirtino, kad visos patikrinimų procedūros yra baigtos ir įsakymas jau pasirašytas.

S.Vingelienė pagal išsilavinimą – fizikos ir astronomijos, taip pat informatikos mokytoja. Dirbusi keliose sostinės mokyklose, daugiau nei 10 pastarųjų metų dirbo Ugdymo plėtotės centre. Parengė įvairių mokinių priemonių vidurinei mokyklai, yra integruotų gamtos mokslų vadovėlių bendraautorė, mokyklinių fizikos vadovėlių recenzentė, pagrindinio ir vidurinio ugdymo fizikos bendrųjų programų rengėja, įvairių ekspertinių grupių narė.

S.Vingelienė – šeštoji NEC vadovė. Iki jos NEC vadovavo D.Numgaudis, dr. A.Zabulionis, V.Jurgaitis, D.Šukienė ir S.Zybartas.

Prezidentė įteikė mokyklos baigimo atestatus

Praėjusį šeštadienį (05 18) su darbo vizitu į Jungtines Amerikos Valstijas nuvykusi Lietuvos Prezidentė D.Grybauskaitė dalyvavo mokslo metų baigimo šventėje Kristijono Donelaičio lituanistinėje mokykloje Vašingtone ir įteikė vaikams mokyklos baigimo pažymėjimus.

Pasak prezidentūros, šalies vadovė linkėjo vaikams puoselėti

lietuvių kultūrą, nepamiršti gimtosios kalbos, mokytis ir tobulinti ją visą gyvenimą.

„Lietuvių tautos unikalumas ir stiprybė slypi mūsų tradicijose, mūsų kalboje. Esame išdidi tauta, kurios nepalaužė jokios istorinės negandos. Todėl nesvarbu, kurioje pasaulio vietoje gyventumėte, išlikite lietuviams ir nešiokitės Lietuvą savo širdyse“, – sakė Prezidentė.

Lietuva kitąmet minės K.Donelaičio gimimo 300-ąsias metines, todėl Prezidentė pakvietė mokyklą aktyviai ir prasmingai prisiminti šį rašytoją.

Aštuonmetėje K.Donelaičio lituanistinėje mokykloje mokosi per 100 moksleivių. Mokykla Vašingtone buvo įkurta 1960 m. Mokyklą lanko vaikai nuo 2 iki 14 m., daugiausia iš Vašingtono ir Baltimorės.

Pirmauja Vilniaus universitetas

Pirmadienį (05 20) žurnalo „Veidas“ jau šešioliktą kartą paskelbtame Lietuvos universitetų reitinge ir toliau pirmąja Vilniaus universitetas. Į antrąją vietą iš pernai užimtos ketvirtosios pakilo Kauno technologijos universitetas, trečias šiemet – Vytauto Didžiojo universitetas, pernai buvęs antras. Ketvirtas – Mykolo Romerio, penktas – Vilniaus Gedimino technikos universitetas.

Toliau rikiuojasi Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Šiaulių universitetas, Lietuvos muzikos ir

teatro akademija, Klaipėdos universitetas, Lietuvos edukologijos universitetas, Vilniaus dailės akademija, Aleksandro Stulginskio universitetas, Lietuvos sporto universitetas, ISM vadybos ir ekonomikos universitetas, LCC tarptautinis universitetas, VU Tarptautinio verslo mokykla, Kazimiero Simonavičiaus universitetas, Europos humanitarinis universitetas, Balstogės universiteto filialo Ekonomikos-informatikos fakultetas.

„Veidas“ praneša, kad kitąmet Lietuvos universitetai bus

reitinguojami bendrai su kitomis ES aukštosiomis mokyklomis.

15-os Europos organizacijų konsorciūmas, kuriame lyderio vaidmuo atiteko Vokietijos CHE aukštojo mokslo centro organizacijai ir Olandijos aukštojo mokslo studijų politikos centrui, 2014 m. pradžioje pirmą kartą paskelbs 500 Europos universitetų ir kolegijų reitingą. Universitetų ir kolegijų skaičius reitinge daugės kasmet pridedant po 125 aukštąsias mokyklas tol, kol apims visas Europos aukštąsias mokyklas, kurių yra daugiau nei 4 tūkst.

Gyvenimo žaidime tai svarbu

Elena TERVIDYTĖ,

„Dialogo“ vyriausioji redaktorė

Visi žinome, kad vaikus geriausia auklėti ne žodžiais, o savo pavyzdžiu, tačiau dažnai darome atvirkščiai. Tai, ko gero, iš noro, kad vaikai būtų už mus darbštesni, tvarkingesni, mokytesni.

Dar kebliau elgiamės su savo troškimu, kad vaikai būtų laimingesni. Čia visiškai kertam pro šalį, nes tą vaiko laimingumą nukeliame kažkur į ateitį, kitaip sakant, – į dausas, o dieną kasdienę – iš esmės vienintelę tikrai realią – paliekam buitiniams kirvarpoms graužti.

– Sušiko mama nuotaiką, – mokyklos kime draugui ryte sako trečiokas.

– Ką ji tau padarė? – klausia draugelis.

– Liepė košę valgyt. Aš ne koks darželinukas, bl***, – kad tvirčiau skambėtų keiksmožodžiu pasakojimą užbaigia košės nemėgėjas.

Gali būti, kad ta košė jam visai skaniai valgytųsi, jei ne asociacija su darželiu: juk jis jau jaučiasi esąs vyras ir nori, kad su juo būtų elgiamasi kaip su tokiu! Ar sunku mamai tokį sūnaus norą suprasti? Ne, tik reikia norėti! Argi neverta pasistengti, kad berniokas iš namų išeitų geros nuotaikos?

Deja, dažniausiai elgiamės mechanškai: kol vaikas paklūsta, liepiam, kai nebepaklūsta, ranka numojam – daryk, kaip žinai.

Mano galva, ir šeimos, ir mokyklos pedagogikoje per maža įtikinėjimo ir argumentavimo. Vyrauja modelis: arba paklusk, arba aš nuo šitų tavo veiksmų atsiribuoju.

O atsiribojimo kaip tik niekada neturėtume vaikams demonstruoti.

Jei visada suteiktume vaikui galimybę argumentuoti savo apsisprendimą, išloštume labai daug. Aiškesnius santykius, geresnį vaiko pažinimą ir pan. Ir svarbiausia pačiam augančiajam padėtume geriau suprasti save, ugdytis įprotį kuo autentiškiau sau ir kitiems pasakyti, kaip jis jaučiasi. Gyvenime tai praverčia.

Kodėl nedažnai taip elgiamės? Teisinamės, kad vis užsiėmę, kad neturime laiko. O kas mums to laiko gali suteikti? Tik mes patys.

Kai atsiranda prioritetas, atsiranda ir laiko. Jei vaikas man nėra prioritetas, nėra jam ir laiko.

Iš tiesų trumpo, paviršutiniško kalbėjimosi su vaikais priežastys yra visai kitos. Bendrausios – mūsų nekantrumas ir negebėjimas iš esmės domėtis kitu žmogumi.

Jei klausiamo, tai dažniausiai jau būdami pasiruošę kontraargumentuoti ar komentuoti tai, ką mums pasakys. Jei teigiame, tai nepalikdami galimybės su tuo nesutikti. Tai nėra pokalbiai su kitu, tai pokalbiai su savim. Vaikai labai greitai tokį „kalbėjimąsi“ pagauna. Ir pradeda būtent tokį suaugusiųjų poreikį tenkinti.

„Užkabinti“ juos galime tik tada, kai tas kelias minutes esame nusiteikę tikrai kažką esmingo sužinoti ar pasakyti. Tam reikia prisimerkti ☺ ir įsivaizduoti, kad kalbamės paskutinį kartą.

Kas labai bijo minties apie mirtį, gali apie

Elenos Tervidytės nuotr.

tą paskutinį kartą galvoti kitaip: ši akimirka ir situacija nebepasikartos...

Tik iš norėjimo tikrai suprasti gimsta esmingi pokalbiai, tarpusavio ir savęs supratimas.

Ir paaiškėja, kad ne bendravimo laikas, o pokalbio svarumas, sodrumas ir intencija nulemia santykius.

Penkios minutės moteriško pasikuždėjimo ar vyriškai santūrus persimetimas keliais tikrais sakiniiais gali nurungti visus bendrus vakarus prie televizoriaus.

Nepaveikūs bendraujant yra ir tokio stiliaus retoriniai teiginiai bei klausimai: „Kaip tau negėda?!“ Vaikas ramiai gali atsakyti: „Negėda. Ir ką?“

Jei siekiame, kad vaikas dėl savo netinkamo, mūsų akimis, poelgio pajustų gėdą, turi-

me sukelti jam tą emociją. Ne paklausti, kodėl jis jos nejaučia (jis negalės į tokį klausimą atsakyti, ir mes negalėtume), o pabandyti ją sužadinti. Skirtumas didžiulis. Tiesa, ir sąnaudos esmingai skirtingos.

Tačiau tai yra emocinio ugdymo ir ugdomosi kelias.

Dabar atliekami tyrimai konstatuoja vis siaurėjančią statistinio žmogaus emocijų paletę. Pvz., visi gyvūnus ar žmones žudantieji nejaučia savo aukoms jokio gailesčio. Garsiausias Lietuvos samdomas žudikas (trylika žmonių aukų) ramiai sako: „Tai buvo tik darbas.“

Emocijos žmogui svarbu. Tai galinga – tiek kurianti, tiek ir griauianti – jėga. Tad, manyčiau, tikrai derėtų pasistengti su jomis skaitytis bendraujant ir su savais vaikais, ir su mokiniais.

NAUJIENOS

Tornado siaubas

Stichinė nelaimė kirto Jungtinėms Amerikos Valstijoms (JAV). Oklahomą nusiaubė galingas tornadas. Nelaimė įvyko pirmadienio (05 20) vakare.

Per Oklahomos miesto pakraštį praūžusio tornado vėjai siekė 320 km per valandą greitį. Ore skraidė mašinos, arkliai. Pastatai suldyginti su žeme.

Į negailestingo tornado zoną pakliuvo ir Plazos pradinė mokykla.

Ji visiškai suniokota. Audra nunešė jos stogą, išvartė sienas. Nelaimės metu mokykloje buvo 75 mokiniai ir darbuotojai. Yra žuvusiųjų, keli žmonės gyvi ištraukti iš griuvėsių, daug sužeistųjų. Duomenys nuolat tikslinami, nes gelbėjimo darbai tęsiasi.

Šis tornadas yra vienas mirtiniausių JAV – prieš dvejus metus Džopline, Misūrio valstijoje, tornadai nusinešė 161 žmogaus gyvybes.

Užuojautą JAV pareiškė įvairių šalių vadovai, tarp jų ir Lietuvos Prezidentė D.Grybauskaitė.

R.Vaitkus: dėl privalomo matematikos egzamino dar nenuspręsta

Trečiadienį (05 22) Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas (SŠMKK) svarstė Lietuvos mokinių parlamento (LMP) raštą, kuriame moksleiviai pasisako prieš privalomo matematikos egzamino įvedimą.

LMP savo poziciją argumentuoja tuo, esą privalomo matematikos egzamino įvedimas nei prisidės prie moksleivių loginio mąstymo ugdymo, nei skatins juos praktiškai taikyti matematiką kasdieniame gyvenime, nei suteiks papildomų žinių. Kaip galimą alternatyvą svarstomam egzaminui LMP siūlo daugiau dėmesio mokykloje kreipti į galimybę matematinius gebėjimus atskleisti praktikoje, stiprinti mokinių loginį mąstymą, numatyti daugiau praktinių užduočių.

Savo rašte moksleiviai išreiškia nuogąstavimus, kad įvedus privalomą matematikos egzaminą nukentės ir humanitarines specialybes bei menus stojantys abiturientai – jiems esą gali būti užkirstas kelias pretenduoti į valstybės finansuojamas vietas aukštosiose mokyklose.

SŠMKK posėdyje dalyvavusio švietimo ir mokslo viceministro R.Vaitkaus teigimu, kol kas sprendimo dėl matematikos brandos egzamino nėra – esą tebevyksta svarstymai, o juose dalyvauja ir moksleivių atstovai. R.Vaitkus atkreipė dėmesį, jog ir dabar matematikos egzaminą privalu laikyti stojant į beveik visas programas, išskyrus humanitarines ir meno krypties. Viceministras taip pat išsakė mintį, jog matematikos, logikos gebėjimai gali būti tikrinami ir kitais būdais, nebūtinai privalomu brandos egzaminu. Pasak R.Vaitkaus, susitarti dėl 2016-ųjų egzamino dar yra visi metai.

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK) atstovas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto prorektorius R.Jurkevičius pabrėžė, jog matematika reikalinga studijuojant ne tik tiksliuosius, bet ir socialinius bei humanitarinius mokslus. Prorektorius taip pat atkreipė dėmesį, jog kalbama ne apie privalomą valstybinį matematikos egzaminą visiems – esą galbūt užtektų mokyklinio egzamino kaip slenkstinio.

Gegužę, – primena BNS, – švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis pasirašė įsakymą, kuriuo nuo 2015 metų norintiesiems stoti į valstybės finansuojamas studijų vietas universitetuose reikės privalomai laikyti du egzaminus – valstybinį lietuvių kalbos ir literatūros bei užsienio kalbos. 2015-aisiais norintiesiems gauti valstybės finansavimą studijoms universitetuose ir kolegijose taip pat reikės mokėti užsienio – anglų, prancūzų ar vokiečių – kalbą B1 lygiu. Lygis bus nustatomas laikant brandos arba tarptautinį užsienio kalbos egzaminą. Nuo 2016-ųjų, pasak ministro, svarstoma griežtinti stojimo į aukštąsias mokyklas tvarką – padaryti privalomą matematikos egzaminą beveik visiems stojantiesiems į valstybės finansuojamas vietas, išskyrus į menų sritis, taip pat įvesti reikalavimą mokėti užsienio kalbą aukštesniu – B2 lygiu.

„Dialogo“ inf.

Kokia privalomų egzaminų nauda?

► Atkelta iš 1 p.

Egzaminai, anot prancūzų filosofo Michelio Foucault, turi dar ir kitą – ne tik žinių patikrinimo – funkciją. Pasak garsiojo mąstytojo, egzaminai yra valdžios sumanyta bei jai tarnaujanti valdžios galios demonstravimo ir pavaldinių muštravimo priemonė. Kiekvieno individo padėtį, – aiškina M.Foucault, – egzaminai nustato pagal vienokius ar kitokius jį apibūdinančius bruožus, matus, nuokrypius, „pažymius“ ar „balus“, kurie paverčia žmogų tiesiog „atveju“, priverčia jį paklusti ir nusilenkti valdžios visagalybei.

Ir brandos egzaminai Lietuvoje – nesunku tai įžvelgti – yra ne tiek mokinių žinių ir įgūdžių diagnostikos, kiek valdžios galių demonstravimo bei piliečių pastangų pigiau įsigyti diplomą poligonas.

Siūlė skelbti moratoriumą

Tobulinti brandos egzaminų tvarką, siekiant, be kita ko, padaryti juos ir humaniškesnius, vis dėlto galima. Antai prieš ketvirtą metų tuometinio Bendrojo lavinimo egzaminų ir moksleivių pasiekimų tyrimų tarybos narė ir Mokyklų tobulinimo centro koordinatorė Marina Vildžiūnienė viešai pareiškė, kad egzaminų tvarka yra grįsta nepasitikėjimu, tarnauja senajai, į žinias orientuotai švietimo sistemai, todėl mokyklose diegiamas bendrųjų ir dalykinių kompetencijų ugdymas lieka tik retorika. M.Vildžiūnienė teigė, kad toks dvilypumas yra viena didžiausių mokyklos problemų. Dėl jo kenčia ne tik moksleiviai, bet ir mokytojai, mat pastarieji yra verčiami skelbti viena, o daryti visiškai ką kita. Visa tai kelia nerimą, gimdo nepasitikėjimą, skatina agresiją.

M.Vildžiūnienė siūlė į visą švietimo sistemą grąžinti pasitikėjimą – paskelbti VBE moratoriumą, leisti mokykloms pačioms egzaminuoti, o per tą laiką parengti šiuolaikines realijas atitinkančią brandos egzaminų tvarką.

Nors M.Vildžiūnienės siūlymas paskelbti moratoriumą ir nebuvo realizuotas, egzaminų reforma netrukus įvyko. Bene svarbiausioji jos išdava buvo aiškiai įvardinta VBE dalis, kuri tarnauja brandos atestatui gauti, ir VBE dalis – stojimui į aukštąsias mokyklas.

Ne prievolė, o galimybė

Lietuvoje į aukštąsias mokyklas stoja bemaž visi abiturientai, todėl minėtas atskyrimas dar nėra atidžiau analizuojamas. Tačiau bandant atsakyti į klausimą, ar ministro sprendimas didinti abiturientams privalomų egzaminų skaičių reiškia švietimo sistemos posūkį į didesnę centralizaciją ir kontrolę, dvi minėtas VBE funkcijas būtina prisiminti. Tuomet aiškėja, kad nauji privalomais vadinami VBE yra ne tiek prievolės, kiek pasirinkimo reikalas – daugiau egzaminų laikyti privalės ne visi, o tik valstybės finansuojamą vietą universitetuose ir kolegijose bei nemokamą diplomą norintys gauti abiturientai. O tiems, kam tokios studijos ir diplomai nerūpi, brandos atestatą, panašu, gaus išlaikę tiek pat egzaminų, kaip ir pernai ar šiemet. Todėl ministro sprendimą didinti privalomų VBE skaičių galima laikyti tiesiog bandymu sumažinti abiturientų veržimąsi į aukštąsias mokyklas. Mat statistika rodo, kad pagal aukštąjį mokslą baigusį žmonių dalį Lietuva užima ketvirtą vietą Europos Sąjungoje ir lenkia tokias šalis, kaip Prancūzija, Vokietija bei Olandija. Tiesa, tarp žinančiųjų, kokią vietą Europos aukštųjų mokyklų reitinguose užima Lietuvos universitetai, progą pasigirti tokiais pasiekimais galima ir praleisti.

K.Robinsonas:

Pasaulyje nėra tokios švietimo sistemos ar mokyklos, kuri būtų geresnė už joje dirbančius mokytojus. Jie yra švietimo sėkmę ir sveikatą lemiantis kraujas.

Lauks gerai pasiruošusių

„Siekiamo, kad į aukštąsias mokyklas ateitų gerai pasiruošę abiturientai“, – švietimo ir mokslo ministrą D.Pavalkį cituoja jo sprendimą pristatantis Švietimo ir mokslo ministerijos pranešimas. Tačiau toks tikslas visai nereikia, kad gerės ir bendrojo ugdymo kokybė. Visiems būtų aiškiau, jei savo siekį ministras formuluotų taip: „Siekiamo, kad į aukštąsias mokyklas ateitų mažiau prastai pasiruošusių abiturientų.“ Taip išryškėtų kiekybinis, o ne kokybinis sprendimo didinti privalomų egzaminų skaičių pobūdis.

Akivaizdžiu pavyzdžiu, kad egzaminų bei kitokių patikrinimų gausa negarantuoja geresnės ugdymo kokybės ir rezultatų, gali tarnauti 2001-aisiais tuometinio JAV prezidento George'o W.Busho iniciatyva Kongreso priimtas Amerikos švietimo re-

formos įstatymas *No Child Left Behind* („Nė vienas vaikas neliks nuošalyje“). Pagrindinė įstatymo mintis buvo ta, kad aukšti standartai ir atitikimo jiems matavimas gali pagerinti ugdymo kokybę. Praktiškai tai pamėginta realizuoti taip: kiekviena šalies mokykla, norinti gauti pinigų iš federalinio biudžeto,

turėjo vertinti vaikus pagal vienodus standartus, o mokyklų finansavimas priklausė nuo egzaminų rezultatų. Tačiau...

Centralizacija nepasiteisino

Po dešimties tokio įstatymo galiojimo metų amerikiečiai savo mokyklose išvydo daug nenumatytų dalykų. Paaiškėjo, kad egzamininius dalykus – anglų kalbą, matematiką ir gamtos mokslus – mokyklos išskyrė kaip „esminius“ ir labai su-

mažino istorijos, dailės, užsienio kalbų ir muzikos pamokų skaičių. Pedagogai pradėjo apgaudinėti sistemą, ugdymas tapo ruošimosi egzaminams ir testams procesu, iš ugdymo įstaigų išėjo daug talentingų ir motyvuotų mokytojų, kurie norėjo ne ruošti vaikus egzaminams, o juos ugdyti. Kitaip tariant, mokyklos, užuot vykdžiusios įstatymo leidėjų valią ir dėjusios pastangas kelti ugdymo kokybę, ėmė ieškoti būdų apeiti šį įstatymą.

Požiūrį, kad patikrinimų gausa garantuoja geresnę ugdymo kokybę, kritikuojančias švietimo inovacijų bei žmogiškųjų išteklių ekspertas seras Kenas Robinsonas teigia, kad švietimo politikai dažnai ignoruoja principus, kuriais vadovaujantis žmonių bendruomenės galėtų klestėti. Pirmasis principas – žmonės ir jų vaikai yra skirtingi. Todėl, anot visame pasaulyje žinomo eksperto, reikia orientotis į vaikų įvairovę, o ne į panašumus. Kitaip tariant, vengti centralizuotų sprendimų, ugdymo programose išlaikyti tikslųjų, gamtos, humanitarinių mokslų bei menų ir kūno kultūros balansą.

Tikrinti, bet saikingai

Praėjusį mėnesį vykusioje TED konferencijoje, kurioje pasaulio mąstytojai ir visuomenės veikėjai dalinosi savo išvalgomis ir sakė ugingas kalbas, K.Robinsonas teigė, kad žmogus yra iš prigimties kūrybingas. Todėl standartizuotų patikrinimų kelias yra ne tas, kuriuo turėtų eiti švietimas.

K.Robinsono nuomone, Jungtinės Valstijos turėtų mokyti iš Suomijos, kurioje privalomų egzaminų moksleiviai praktiškai nelaiko, tačiau tarptautiniuose tyrimuose nuolat demonstruoja geriausius pasaulyje rezultatus.

„Pasaulyje nėra tokios švietimo sistemos ar mokyklos, kuri būtų geresnė už joje dirbančius mokytojus. Jie yra švietimo sėkmę ir sveikatą lemiantis kraujas“, – teigė švietimo inovacijų ekspertas seras K.Robinsonas. Pasak jo, į sėkmę ir klestėjimą žmogaus gyvenimą varo smalsumas. Todėl, įskėlus vaiko smalsumo kibirkštį, jis mokosi ir be papildomos pagalbos. Būtent todėl smalsumo skatinimą ekspertas laiko pagrindine mokytojo misija. Pasak K.Robinsono, geras mokymas – tai ne tik žinių pateikimo ar pristatymo sistema. Geri mokytojai ne tik teikia žinias – jie taip pat globoja, skatina, provokuoja ir sužavi. Kitaip tariant, skatindami ir palaikydami vaikų smalsumą jiems padeda įveikti mokymosi sunkumus. K.Robinsonas tikina, jog mokyti vaikus ir neskatinti jų smalsumo yra tas pats, kaip laikytis dietos, tačiau nė kiek nesuliesėti.

„Mokytojo vaidmuo – palengvinti vaiko mokymąsi. Štai ir viskas“, – teigė ekspertas. Tačiau dabar, anot K.Robinsono, per daug dėmesio skiriama mokinių žinių tikrinimui, o ne tam, kaip padėti jiems mokytis. „Žinių patikrinimai ir standartizuoti testai yra reikalingi, tačiau švietimo kultūroje jie neturi dominuoti, – įsitikinęs ekspertas. – Jie turi būti diagnostiniai, jie privalo padėti mokytis.“ Pasak jo, žinių patikrinimai mokykloje neturi būti svarbesni už kraujo ar cholesterolio tyrimus nuėjus pas gydytoją. „Nes per dažni žinių tikrinimai mokykloje skatina ne smalsumo, o prisitaikymo kultūrą“, – tikino K.Robinsonas.

Vytautas STRAZDAS,
„Dialogo“ apžvalgininkas

Ministro sprendimą didinti privalomų VBE skaičių galima laikyti tiesiog bandymu sumažinti abiturientų veržimąsi į aukštąsias mokyklas.

Žydėjimo pedagogikos konspektas

Stepas EITMINAVIČIUS

Kai pražysta gamta, kai mokyklos kabinetai veržiasi į vasarą, visada labai sunku. Mokiniam, mokytojams. Ir beveik visada aš rašau žydėjimo pedagogikos konspektą – tokį terminą jau seniai pats (regis, kad pats) sugalvojau.

Dvi trys savaitės iki mokslo metų pabaigos – kokios jos sudėtingos... Kad ir ką sugalvotum, kad ir kaip pasirengtumei pamokoms, vis vien bus labai nelengva. Mokinių atsipalaidavimas, suvešėjęs laisvės pojūtis – ir mokytojo diktatoriškas mostas (kad ir kaip elgtumėmės demokratiškai, vis tiek mūsų mostai dažniausiai diktatoriški: „O dabar rašysime...“, „Išspręskime dar šį uždavinį...“). Mokinių noras, kad pamokos vyktų lauke, ir mūsų baimė, kad tai gali būti tuščias laiko leidimas.

Anąsyk abiturientų paprašiau parašyti, kas nori, kad šį jų rašinį vertinčiau labai griežtai – kaip per egzaminą, ir nustebau, kad tik vienas to pageidavo.

Kelios mergaitės – vis pro langą, vis šypsosi, vis nusijuokia; aš jau irgi pavargęs (šešta pamoka), pasakau, kad man nesmagu, jog jos taip gali, o aš – ne. Mano pedagoginė klaida: prieš dvejus metus pasiguodžiau, kad man sunkoka – skaityti grožinių knygų nenori, vėluoja į pamokas, nemandagūs. Atkirtis: jie labai geri... O po kiek laiko: „Mano mergaitės kalbėjo, kad tu šiandien buvai blogos nuotaikos, vakar irgi.“ Supratau: esu stebimas, stebėjimo rezultatai perduodami kam reikia. Toks gyvenimas... Bet visa tai užmiršiu, tačiau kad su jais pagerbėme Justiną Marcinkevičių gražia kompozicija, atsiminsiu.

Dabar, būtent dabar tikrai nesuprantu, kokios turėtų būti likusios pamokos abiturientų klasėje. Ką kaip turėčiau paskirstyti, kad ir dirbtų, ir būtų nauda. Patirtis, regis, visiškai nepadeda. Vyšnaitės, žydinčios po mano balkonu, taip pat.

Vilniuje žydėjo sodai, o aš gulėjau ligoninėje. Mane vis išleisdavo kelioms valandoms į centrą. Einu liūdnas Gedimino prospektu ir išgirstu: „Mokytojau, palaukit!“ Neatsisuku, nes iš kur čia gali būti pažįstamų... Staiga pribėga jauna mergina, pabučiuoja man į žandą, šypsosi. Nieko nesako. Aš jos neprisimenu. Po kiek laiko ima pasakoti, ką veikia, kaip sekasi. Vėl pabučiavusi lekia į paskaitą. Tik vakare atgaminau, kas tai buvo. Per ketverius metus beveik negirdėjau jos balso. Mokėsi neblogoi, tačiau buvo labai nekalbi. Man atrodė, kad negirdi, kas kalbama per pamoką, kad galbūt ignoruoja mane, mūsų pamokas.

Vakar Utenoje susitikau jį prie žydinčių kaštonų. Irgi pakvietė: „Mokytojau, palaukit!“ Paprašė, kad skirčiau kokią valandą. Išėjome pėsčiųjų ir dviratininkų taku Vyžuonų link. Aš su pirkiniais iš parduotuvės, o jis su kažkokia knyga. Po truputį išaiškėjo, jog sunkiai serga. Jau ketverius metus, nors mokykloje būdamas neprisipažino. Praėjusią savaitę sužinojo, kad atsirado nauja liga, tai atostogų metu liks Vilniuje, nes nuolat reikės lankyti gydytojus.

Atsimenu jį labai gerai – tai buvo klasė, kurios vadovaujančioji dauguma norėjo

mokytis, norėjo būti padorūs. Kiek malonių staigmenų... Ir kaip aš norėjau būti jų lietuvių kalbos mokytoju: kad suprastų, jog Marcinkevičius, jog apskritai gyvenimas labai svarbu. Mūsų rengimasis samprotaujamiems rašiniams taip pat buvo man įsimintinas. Kas vyko? Buvo klasė, kurioje žydėjo meninio žodžio ar kasdienybės mintis.

Gegužės vidury Akademiniam teatre žiūriu Oskaro Koršunovo režisuotą Just. Marcinkevičiaus „Katedrą“. Tiesą pasakius, esu nusivylęs teatru, kaip meno rūšimi. Mieliau dar syki skaityčiau dramą namie, bet rūpėjo atgaivinti studijų metus. Kaip mes tada žiūrėjom „Katedrą“, kaip karštai diskutavome...

Elenos Tervidytės nuotr.

Prisimenu, jog ne kartą garsiau ar pašnibždom ištaravome vieną dramos mintį: „Visi klapčiukai esame. Visi.“ Tiesą pasakius, tiek „Mindaugas“, tiek „Katedra“ pastūmėjo rinktis mokyklą ir išvažiuoti iš Vilniaus. Buvau jaunas, žydingas.

Išpūdinga dabartinė akimirka: pertrauka, daug žiūrovų išeina į Gedimino prospektą. Priešais – katedra.

Man labai norisi išleisti kuklų leidinuką (manau, elektroninį), skirtą Donelaičiui. Suprantu: tai bus lyg ir proginis darbas, galbūt taip galima interpretuoti. Bet kad labai noriu. Kalbinu rašytojus, mokytojus, mokinius, kas jiems yra „Metai“. Pačiam rūpi prisiminti, kaip dėščiau šią poemą, kaip keitėsi mano mokiniai, mano mokytojavimo stilius.

Gegužės pradžioje buvome Tolminkiemyje. Vėl tas gražus vaizdas: daug žiedų, daugybė gandrų, rami bažnyčia, gegutės kukavimas. Vakare išgirdome lakštingalas. Nuolatinė jausena: „O gal vienas kitas kada nors prisimins šias tris dienas Mažonoje Lietuvoje?“

Lietuvis Aleksas, kuris mus lydėjo, pažadėjo atsiųsti tekstą leidiniui apie Donelaitį.

Su vienuoliktokais (gimnazijos trečiais) kartojame Donelaitį. Gal net ne kartojame, o tik aš vėl primenu, kuo šis rašy-

tojas išskirtinis. Pamokos pabaigoje paprasčiau parašyti planuojamam leidiniui. Atsi-nešu lapelius namo, bijau, kad gali būti patosinių, neatvirų, melo sakinių.

Iškart išsirašau šias mintis: „Negaliu įsivaizduoti, kaip miesto vaikai skaitydami „Metus“ suvokia gamtos apibūdinimus. Esu iš kaimo ir daugelį aprašymų dažnai matau savo aplinkoje. Miesto vaikai tolsta nuo gamtos vis labiau, todėl po keliolikos metų jie skaitys tai kaip fantastinį kūrinį. Arba visai neskaitys... Gaila...“ Nors lapeliai anoniminiai, tačiau gerai atpažįstu smulkios rašysenos autorių: „Metai“ trečiokams yra gana sunkus kūrinys, tačiau supažindinti su juo būtina. Galiu nuraminti Lietuvos moky-

Po kelių dienų gaunu telefonu žinutę: „Mąstau, ką tada pasakėt. Atrodo, kai ką supratau.“

Ištaisęs antroklę testą šypstelėjau: jau geriau... Liūdnam šypmeliu. Prisimenu... Prieš metus irgi per patį žydėjimą direkto-riaus pavaduotoja ugdymui atėjo pas juos į pamoką, vėliau paaiškino, kad yra kelių mamų skundas: rašau per blogus pažymius, sugadinsiu metinius... Tada nieko mokiniams nesakiau. Rudenį pakomentavau tą įvykį. Žinoma, buvo tylu, ir tiek. Niekas neatsiprašė. O gal aš privalėjau tai padaryti? Tik nesupratau, už ką. O gal taip ir turi būti: mes laukiame žodžių „prašau“, „atsiprašau“, „ačiū“, bet kitiems atrodo, kad tai mes privalome juos kuo greičiau ištarti. Nesusikalbėjimas? Kitokios mokyklos, kitokių laikų ženklas? Paprasčiausias egoizmas, chamizmas? Kas ten žino...

Prieš pamoką užbėga viena aukštaūgė abiturientė: „Atnešiau jums kyšį – džiovintų obuolių. Močiutės. Mokytojau, supaskite, aš visada buvau visiškai beraštė. Visa mūsų šeima tokia. Noriu, kad negalvotumėte apie mane blogai – kad ir ką bedaryčiau, vis vien klaidų pilna. Tai va – noriu, kad valgytumėt obuolius ir atsimintumėt netikusią Orintą.“ Šyptelėjome abudu. Viena kita linksmesnė istorija...

O ką aš galiu jai pasakyti? Taip ir nežinau, kaip išmokyti rašyti be klaidų tuos, kurie save vadina beraščiais. Nežinau. Jokia metodika – nei savo, nei kitų – nepadėjo. Yra mokinių, kurie niekaip neįsimena taisyklių: gal įsimena, bet kai reikia praktiškai jas pritaikyti – suklumpa.

Sutinku iš kaimo grįžtančią buvusią kolegę: „Stepai, kad žinotum, kokia esu laiminga. Niekas man nepriekaištauja, niekas nemeluoja, neveidmainiauja, o svarbiausia dingo ta baisi būseną: už viską at-sakinga, jei tik kas ne taip (juk amžinai kas nors ne taip) – arba kiti man priekaištauja, arba pati sau. Pavargau nuo tų priekaištų, rūpinsiuos daržų, sodu, namais. Gal esu kvaila: man taip gražu žiūrėti, kaip išlen-da ridikas ar agurkas. Pasėjai ir turi rezultata, o ten...“

Stengiausi kiek įmanoma tiksliau atkartoti kalbėjimo pagrindines tezes. Stengiausi prisiminti kolegų mažas išpažinčių nuotrupas. Vaikai ateina į mokyklą pavalgyti, žiūri tokiom negyvom akim... Prasi-gėrė tėvai, nelaimingos mamos... O mus vis moko ir moko, kaip turime dirbti... Ir amžina abejonė: ar kada nors mums bus pasakyta, kad šį bei tą sugebame? Ar pasijusime vertingi, grožį bei gerį nešantys? Ar išbrisis kada iš Anderseno „Naujų karaliaus drabužių“ situacijos?..

Vis atrodo, kad mokykla yra amžino mokinių žydėjimo vieta. Visa kita – kitur. Galbūt todėl mums sunku daug ką prognozuoti, su daug kuo susitaikyti. Mat prieš žastis paprasta: mums, mokytojams, žyde-ti sunkiau nei mokiniams. Kita vertus, ši gamtos stichija ir žmogaus būseną yra gana dramatiška, komplikuota. Dėliojame mo-zaiką iš pavienių skaidresnių ar skaudesnių akimirų jausdami dėsningumus arba juos apeidami. Suprantame: neigti daug leng-viau nei teigti. Tai yra mūsų gyvenimas. O kas jis – nė vienas mokiny, nė vienas mo-kytojas nežino.

KLAUSIATE? ATSAKOME!

Ar privalu išnaudoti atostogas iki darbo sutarties pabaigos?

Prieš dvejus metus pagal terminuotą darbo sutartį (kol darbuotoja grįš iš atostogų vaikui auginti) buvau priimta į darbą mokykloje. Netrukus mano pavaduojama darbuotoja grįš į darbą ir mano darbo sutartis nutrūks. Tačiau per dvejus darbo metus išnaudojau ne visas man priklausiusias atostogas. Ar jas privalau imti iki darbo sutarties nutraukimo, ar turiu teisę reikalauti, kad nutraukiant sutartį man būtų išmokėta kompensacija už nepanaudotas atostogas?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 177 str., kasmetinių atostogų pakeisti pinigine kompensacija neleidžiama. Tačiau jei dėl darbo santykių pabaigos darbuotojui negali būti suteikiamos kasmetinės atostogos arba jei darbuotojas jų nepaiešioja, jam išmokama pinigine kompensacija. Pinigine kompensacija už nepanaudotas kasmetines atostogas išmokama nutraukiant darbo sutartį neatsižvelgiant į jos terminą. Kompensacijos dydis nustatomas pagal nepanaudotų kasmetinių atostogų, tenkančių tam darbo laikotarpiui, darbo dienų skaičių. Jeigu darbuotojui kasmetinės atostogos nebuvo suteiktos daugiau kaip už vienerius darbo metus, kompensacija išmokama už visas nepanaudotas kasmetines atostogas, bet ne daugiau kaip už trejų darbo metų nepanaudotas kasmetines atostogas, jei darbuotojas faktiškai galėjo jomis pasinaudoti ir kolektyvinėje sutartyje nenustatyta kitaip.

DK numato, jog darbuotojai, iki 2012 m. gruodžio 1 d. turintys nepanaudotų kasmetinių atostogų daugiau kaip už trejus darbo metus, turi teisę jas išnaudoti iki 2015 m. gruodžio 1 d. Nutraukiant darbo sutartį iki 2015 m. gruodžio 1 d., pinigine kompensacija išmokama už visas nepanaudotas kasmetines atostogas.

Vadinasi, Jūs turite galimybę pasirinkti: pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis arba gauti pinigine kompensaciją. Jeigu pasirinktumėte pirmąjį variantą, atleidimo diena būtų perkelta į pirmą dieną po atostogų pabaigos.

Kaip pasikeisti pavardę?

Norėčiau pasikeisti pavardę, nes dirbant mokykloje ji man kelia problemų. Ką turėčiau daryti ir kiek laiko tai užtruktų?

Vadovaujantis teisingumo ministro įsakymu Nr. 111 (2001 06 20) patvirtintomis Asmens vardo, pavardės ir tautybės keitimo taisyklėmis, keičiant pavardę, turi būti pateikiami: nustatytos formos prašymas; pareiškėjo asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas; dokumentai, pagrindžiantys pareiškėjo prašymą keisti pavardę; civilinės būklės aktų įrašų, kuriuose, gavus leidimą, būtų keičiama pavardė, įregistravimo liudijimų originalai; kiti minėtose taisyklėse nurodyti dokumentai.

Prašymą ir dokumentus reikia pateikti savo gyvenamosios vietos, kuri nustatoma remiantis Gyventojų registro duomenų centrine baze, civilinės metrikacijos įstaigai.

Pagal nustatytą tvarką, prašymas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo pateikimo dienos. Prireikus atkurti prarastą civilinės būklės akto įrašą arba gauti iš užsienio valstybių institucijų ar valstybės archyvo civilinės būklės aktų įrašų nuorašus, pažymas, civilinės metrikacijos įstaigos vadovo sprendimu šis terminas gali būti pratęstas iki 4 mėnesių.

Ar priklausys išeitinės išmokos?

Mūsų pagrindinę mokyklą reorganizuoja į gimnazijos skyrių. Ar pagrindinėje mokykloje dirbantiems pedagogams priklausys kokios nors išmokos?

Vadovaujantis Darbo kodekso (DK) 140 str. 1 d., išeitinės išmokos mokamos darbuotojams, su kuriais darbo sutartis nutraukiama pagal DK 129 str. (Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės) arba pagal DK 136 str. 1 d. 6 p. (Darbo sutarties nutraukimas be įspėjimo likvidavus darbdavį, jeigu pagal įstatymus jo darbo prievolės nebuvo įpareigtos vykdyti kitas asmuo).

Tačiau įstaigas reorganizuojant, privalu vadovautis darbo sutarčių nutraukimą reorganizuojant įmones ribojančiu DK 138 str. Jis nurodo, kad įmonės, įstaigos, organizacijos sujungimas, padalijimas, išdalijimas ar prijungimas prie kitos įmonės, įstaigos ar organizacijos negali būti teisėta priežastis nutraukti darbo santykius.

Todėl darytina išvada, kad pagrindinei mokyklai tapus kitos mokyklos skyriumi jos darbuotojų darbo santykiai tęsis naujoje darbovietėje ir išeitinės išmokos jiems nepriklausys.

Ar teisėta mokyklos taryba?

Mūsų mokyklos tarybą sudaro mokinių, tėvų, mokytojų ir vietos bendruomenės atstovai. Mokiniai, tėvai ir mokytojai savo atstovus išrenka, o vietos bendruomenės atstovai į tarybą įtraukiami direktoriaus siūlymu. Ar turi mokyklos direktorius tokią teisę? Ar taip sudaryta mokyklos taryba yra teisėta?

Vadovaujantis Švietimo įstatymo (ŠĮ) 60 str. 3 dalimi, mokyklos taryba – aukščiausioji mokyklos savivaldos institucija, atstovaujanti mokiniams, mokytojams, tėvams (globėjams, rūpintojams) ir vietos bendruomenei. Už savo veiklą mokyklos taryba atsiskaito ją rinkusiems mokyklos bendruomenės nariams.

Manytina, jog tokia įstatymo nuostata reiškia, kad tapti mokyklos tarybos nariu galima vieninteliu būdu – rinkimų. Todėl mokyklos direktoriaus teisė papildyti mokyklos tarybą, taip pat tokiu būdu sudarytos savivaldos institucijos teisėtumas yra labai abejotinas.

Parengė Vytautas STRAZDAS

KOLEGA – KOLEGAI

Mūsų dvasinės įvairovės liudininkės – tarmės

Zarasų „Ąžuolo“ gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja Gitana VASALAUSKIENĖ „Dialogui“ parašė apie savo mokykloje vykusią tarmių pamoką aukštesnių klasių mokiniams ir mokytojams. Ją vedė Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakulteto Lietuvių kalbotyros ir komunikacijos katedros dėstytojos Regina Rinkauskienė, Lina Murinienė ir Laimutė Bučienė. Ši atvira pamoka keliauja po visą Lietuvą.

G.Vasalauskienė pasakoja...

Pamokoje girdėjome gražų tarmišką žodį: gimtąją lektorės žemaitišką šnektą keitė aukštaitiškos tarmės savitumą atskleidusios doc. dr. R.Rinkauskienės humoristinis pasakojimas, mokiniai galėjo palyginti aukštaičių ir žemaičių žodyno skirtumus. Lektorė pateikė tarmių žemėlapius, aptarė tarmės ir etnografinio regiono santykius, pristatė esminius abiejų tarmių skiriamuosius bruožus. Svarstyta, kodėl taip svarbu išsaugoti tarmę. Daugeliui pamokos dalyvių buvo netikėta, jog lietuviškai kalbančios „salos“, tarkim, Gervėčiai Baltarusijoje, išlaikė XVI a. lietuvių kalbą – tuos kalbos reliktus, kurių mūsų bendrinė kalba jau nebeturi. R.Rinkauskienė pabrėžė, kaip tarmės gali pasitarnauti ir kaip rašybos mokymo priemonė.

Žemaitiškos ir aukštaitiškos pasaulėjautos atspindžiai lietuvių rašytojų kūryboje – doc. dr. Laimutės Bučienės pranešimo tema. Lektorė skatino pamąstyti, kokia būtų mūsų literatūra, jei rašytojai atitrūktų nuo savo

gimtosios tarmės. Ar Vilniuje gyvendamas prozininkas Romualdas Granauskas galėtų taip tiksliai vaizduoti kaimo pasaulį, kasdien nevartodamas gimtosios mosėdiškių šnektos? Juk visa rašytojo kūryba alsuoja ypatingu žemaitiškumu, iš jo prozos prabyla žemaičio dvasia, charakteris, senosios kartos žmonių pastovumo siekis, prisirišimas prie žemės, namų, daiktų. Pamokos dalyviai galėjo palyginti rašytojų Žemaitės ir Vinco Krėvės apsakymų kalbą bei pasaulėvoką: neįsivaizduojamas Vingių Jono bambėjimas bendrine kalba; daug jaukesnį, švelnesnį, jautresnį santykį su aplinka V.Krėvės kūriniuose išreiškia dzūkiški paporinimai ir frazeologija. Įsitikinome, jog tarmė atskleidžia labai daug: tai ne tik gimtosios vietos kalba, bet ir žmogaus mąstysena, charakteris, gyvenimo būdas, etnografinė saviraiška.

Ši pamoka apie tarmes susijusi ne tik su kalbotyra, dialektologija ir literatūra, joje buvo aptariami ir moralės dalykai.

Statė kalbos namus ir piešė klaidų karikatūras

Jau tapo tradicija gegužės antrą savaitę Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijoje paminėti Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną.

Šiemet „Lietuvių kalbos savaitės“ renginių ciklas prasidėjo nuo to, kad abiturientės per ilgąją pertrauką fojė susirinkusiems gimnazijos bendruomenės nariams priminė skaudžius lietuvių kalbos patirtus išbandymus, pacitavo M.Daukšos, Just.Marcinkevičiaus žinomų kūrinių skambias eilutes apie kalbos svarbą kiekvieno gyvenime.

I–IV klasių mokiniai, tarsi patvirtindami žymaus JAV filosofo, poeto, eseisto R.V.Emersono žodžius, jog kalba – tai miestas, į kurio statybas kiekvienas žmogus, gyvendamas Žemėje, atneša savo akmenį – simboliškai statė kalbos namus. Kiekvienos klasės atstovai kūrė „kalbos akmenis“: ne tik stengėsi parinkti negirdėtų sentencijų, bet ir meniškai, spalvingai apipavidalino.

Ne sykį esame suklusę, išgirdę ką nors netaisyklingai kalbant. Regis, ir taisyklės mokomės, ir svetimybes atpažįstame, ir savo kalbą mylime, bet ima ir išsprūsta koks lietuvių kalbai nebūdingas raidžių rinkinys... Gimnazistai nutarė originaliai pamokyti taisyklingo kalbėjimo – jie piešė kalbos vartojimo klaidų karikatūras. Juk vaizdas paveikesnis?! Meniškiausi

darbai buvo eksponuojami prie aktų salės, jie sulaukė didžiulio susidomėjimo.

„Lietuvių kalbos savaitės“ renginius pavairino ir galimybė gimtojo meninio žodžio puoselėtojams dalyvauti jau septintus metus Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienos proga dienraščio „Vakarų ekspresas“ inicijuotame Klaipėdos miesto ir apskrities moksleivių meninio skaitymo ir dainuojamosios poezijos konkurse. Šįkart renginys „Nuo Mažvydo iki Grajausko“ skirtas Tarmių metams ir pirmą kartą vyko Klaipėdos universitete. Malonu, kad meninio skaitymo ir dainuojamosios poezijos konkurse iš „Vaivorykštės“ dalyvavo ir gražiai pasirodė net 10 mokinių.

Pirmą kartą gimnazijoje organizuotas dailiausias konkursas „Dailiausias karalius ir karalienė“. Džiugu, kad paraginti savo lietuvių kalbos mokytojų, padrausinti bendraklasių konkurse dalyvavo 32 gimnazistai.

Renginių savaitę vainikavo kalbos varžytuvės „Tarmėška šneku – baguots esu“. Kiekviena komanda prisistatydama kvietė pasivaikinti mokinių atsineštu tradiciniu lietuvių patiekalu. Gimnazistams teko papluštėti ir atsakyti į 13 su lietuvių kalba, jos tarmėmis susijusių klausimų.

Zofija VAITKUVIENĖ,

Gargždų „Vaivorykštės“ gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja

Vanduo

Velnius ir žmogus rungėsi, kuris išspaus daugiau vandens iš akmens. Naivus velnius iš paskutiniųjų spaudė akmenį, o žmogus – sūrį.

Šiais laikais vietoje sūrio labiau tiktų solidi ataskaita. Tik baisu pavandenio.

Kęstutis MILIAUSKAS

Algirdas ZABULIONIS,
švietimo konsultantas*

Testavimo specialistai kartais pasakoja „barzdotą“ istoriją. Vyresniajai kartai gerai žinomas Sovietų Sąjungos komunistų partijos generalinis sekretorius Nikita Chruščiovas savo žymiosios kelionės į Ameriką metu buvo nuvežtas į modernią fermą. Ten jam parodė tų laikų naujausią pasiekimą – skaitmenines (dabar galėtume sakyti „kompiuterizuotas“) svarstyklės gyvulių svoriui stebėti. Apžiūrėjęs tą technikos stebuklą Chruščiovas pasakė tikrai „auksinę“ mintį: „O juk svėrimu paršelio nenupenėsi, jį dar ir šerti reikia!“

Dabar jau niekas negali patikrinti – buvo taip ar ne, bet perfrazuota ši mintis švietimo sistemai tikrai tinka: „O juk egzaminais mokinių neišugdysi, juos dar ir mokyti reikia!“

Norėčiau, kad tai suprastų dabartiniai švietimo sistemos administratoriai. Šio pavasario naujienos – apie numatomus įvesti privalomus užsienio kalbos ir matematikos egzaminus, apie visų mokytojų lietuvių kalbos raštingumo tikrinimą, diskusija apie vadovų atranką testavimu ir pan. – rodo, kad ieškoma kažkokios panacėjos visiems dabartinės švietimo sistemos skauduliams gydyti.

Kažkodėl daugeliui atrodo, kad naujų

➤ ŽVILGSNIS IŠ ŠALIES

Dešimtoji įžvalga.

EGZAMINAIŠ MOKINIŲ NEIŠUGDYSI

egzaminų įvedimas, testavimo „plėtra“ ir kriterinės reformos yra efektyviausia išeitis. Tačiau jei nesikeis dvylikametis bendrojo ugdymo procesas ir jo turinys, nieko gero vienu ar net keliais neaiškiais egzaminais nepasieksime. Ypač kai tai daroma fragmentiškai, net prieštaraujant dabartinei praktikai. Juk atšauktas moksleivių pasiekimų vertinimas pažymiais pradinėje mokykloje, neaišku, kas padaryta su pagrindinės mokyklos baigiamaisiais egzaminais (pervadiniais patikrinimu viduryje keturmečio gimnazinio ugdymo ciklo), sujaukti brandos egzaminai: pamiršti jų tikslai ir juos atitinkančios ugdymo programos...

Ir „bendrasis“ lietuvių kalbos ir literatūros VBE šiame kontekste turi būti paminėtas: kiek daug kalbų apie jo problemas, vertinimo objektyvumą, klausimų, ką gi jis „pamatuos“, kaip lenkų ir lietuvių mokyklų abiturientų rezultatai bus panaudoti atrankai į aukštąsias mokyklas, – tačiau... vežimas darda pirmyn, keli milijonai litų ES paramos sėkmingai „įsisavinami“ vertintojų mokymams.

O kiti mokomieji dalykai šiais metais pamaloninti kriteriniu vertinimu. Nesvarbu, kad atitinkamų išsilavinimo standartų nėra, kad tie „kriterijai“, pagal kuriuos bus vertinama, nėra išbandyti ar patikrinti (apie NEC pateiktas taškų perskaičiavimo į šimtabalį įvertinimą lenteles ir grafikus galima tik pasakyti – „šakėmis ant vandens nupaišytos“), kad tokiam kriteriniam egzaminui užduoties negalima parengti nei teoriškai, nei

praktiškai (be išankstinio klausimų išbandymo, kurio neleidžia užduoties slaptumo reikalavimai), kad NEC iki šiol nepaskelbė nė vienos tokios užduoties pavyzdžio (negalima senų jau naudotų egzaminų užduočių su jau žinomomis statistinėmis charakteristikomis kompiliacijos vadinti nauja pavyzdine užduotimi, be to, ir ta juk nebuvo išbandyta – moksleiviai jos nebandė atlikti, naujos statistinės charakteristikos nežinomos, tad, kaip ji „veiktų“, kiek šimtukų ar neišlaikiusiųjų būtų, galima tik spėlioti)...

Nuolat girdime: mokykla rengia moksleivius tik egzaminams, o ne gyvenimui, išbujojo korepetitoriaivimas, testavimas – antihumaniškas, rakina egzaminų stresas... Ir čia pat staiga nusprendžiama – daugiau egzaminų! Jau nesvarbu ir kokių, bet būtinai daugiau. Gal tada tikrai egzaminuokime moksleivius jiems baigiant kiekvieną klasę – tebūnie gegužė visuotinių (tai gražiau skamba negu „privalomų“) egzaminų mėnuo. Ir visi moksleiviai mokės kur kas daugiau...

**Jau dešimtmetis, kaip galiu sakyti – esu nepriklausomas švietimo konsultantas. Per tą laiką dirbau daugiau nei dvidešimtyje įvairių pasaulio šalių, mačiau tikrai daug švietimo reformų. Gal todėl ir į Lietuvos švietimo sistemos kaitos virą žiūriu truputį iš šono. Pirmiausia stengiuosi aiškintis ne kaip jie vyksta, bet suprasti, kur jie mus nuves, kokios buvo jų priežastys ir tikslai. Juk daugeliu atvejų kaitos žingsniai užgožia, pasidaro daug svarbesni už patį kelionės tikslą.*

Tad noriu su „Dialogo“ skaitytojais pasidalyti savo įžvalgomis apie įvairius Lietuvos švietimo sistemos aspektus, kartais – netikėtus, kartais – kasdieninius, ne tikėdamasis skaitytojų nustebinti, bet kviesdamas susimąstyti.

***Bezmėnas – svorio matavimo prietaisas. Jis susideda iš lazdelės su svorio ženklais, buožės; viename lazdelės gale įtaisytas kablys sveriamam daiktui pakabinti bei judama rankenėlė, parišta virvute.*

➤ MOKYKLOSE

Susitiko su užmirštais žodžiais ir su Prezidente

Klaipėdos r. Kretingalės pagrindinės mokyklos mokytoja **Aušra Motiejauskaitė** ir bibliotekininkė **Aušra Vygantaitė** parašė „Dialogui“ apie antrokams surengtą išvyką į uostamiestį. Pažintinės kelionės tikslas – gilinti žinias apie knygas ir meną – pradėtas įgyvendinti nuo tikslingo ir žaismingo edukacinio užsiėmimo Klaipėdos „Pegaso“ knygyne. O didžiausią įspūdį, pasak informacijos autorių, kretingališkiai patyrė Klaipėdos apskrities viešosios I.Simonaitytės bibliotekos Saulės laikrodžio kiemelyje. „Čia turėjome galimybę susitikti su Prezidente Dalia Grybauskaite, kuri atidengė vienintelį pasaulyje paminklą kalbai, išnykusiems lietuvių kalbos žodžiams. Mokiniams buvo sudaryta galimybė patiems prisiliesti prie kalbos istorijos ir atrasti iš naujo seniai užmirštus žodžius: *čiūtė* (kankorėžis), *bukštinas* (avinas) ir kt.“, – pasakoja A.Motiejauskaitė ir A.Vygantaitė.

Itin perspektyvi ir prasminga profesija

Klaipėdos Baltijos gimnazijos projekto „Drąsinkime ateitį“ nariai susitiko su buvusia šios gimnazijos moksleive gydytoja onkologe chemoterapeute Vida Čaropaitė, kuri dirba Klaipėdos universitetinėje ligoninėje Onkologijos departamente.

„Visus, kurie manė, kad gydyti onkologinius ligonius šiuo metu yra kur kas lengviau nei anksčiau, gydytoja patikino, jog, nors ir atsiranda naujesnių ir veiksmingesnių vaistų, pati liga progresuoja, pacientų daugėja, o jų amžius jaunėja. Tad stovėti vietoje šios srities specialistui yra tiesiog neleistina. Žmogui susirgus vėžiu suteikiama gera medicininė pagalba, tačiau su dvasinio pasaulio demonais žmogus yra paliktas kovoti vienas. Lietuvoje medicinos psichologija yra dar tik besivystanti, tad šios srities specialistai yra nauja ir perspektyvi profesija, kurios nišą užpildyti būtina.

Nors Klaipėda yra unikalūs miestas – mes turime Šv. Pranciškaus psichologinės paramos centrą, kuris padeda onkologiniams ligoniams ir jų artimiesiems, asmenys, kurie netiki Dievą, ne visada randa dvasinę ramybę ir pasitikėjimą. Tad šie žmonės yra savotiškai palikti likimo valiai. Būtent dėl šios problemos medikė V.Čaropaitė paragino mokinius rinktis studijuoti medicinos psichologiją“, – prasmingo susitikimo įspūdžiais dalijasi Klaipėdos Baltijos gimnazijos trečiokė **Roberta Mizgerytė**.

➤ NAUJIENOS

Prioritetas – skaitmeninis mokymasis

Praėjusią savaitę Briuselyje vykusiame Europos Sąjungos (ES) Švietimo, jaunimo, kultūros ir sporto tarybos posėdyje švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis pristatė Lietuvos pirmininkavimo ES prioritetus švietimo srityje.

„Vienas iš prioritetų yra atviros prieigos mokymosi resursai, kitaip žmonės juos vadina elektroniniais ištekliais“, – kalbėjo ministras. Pasak jo, taryboje bus sprendžiamas klausimas, kaip skaitmeninis mokymasis turėtų būti pri-

pažintas, pavyzdžiui, kursų baigimo pažymėjimais.

„Sakykime, žmogus baigė kursą internete – kaip jis turėtų atsiskaityti ir kaip tai turėtų būti aukštojo mokslo sistemoje pripažinta kaip tam tikras žinių bagažas“, – sakė ministras.

Jis atkreipė dėmesį, jog skaitmeninis mokymasis, prognozuojama, lems universitetų mažėjimą.

„Tai įneša tam tikrą nerimą į Lietuvos universitetų gyvenimą ir į visos Europos universitetų gy-

venimą, nes prognozuojama, kad universitetų Europoje drastiškai mažės per ateinančius penkerius metus“, – kalbėjo D.Pavalkis.

Kiti Lietuvos prioritetai švietimo srityje – aukštojo mokslo tarptautiškumas, finansavimo efektyvumas, lyderystė švietime. Lietuva, anot D.Pavalkio, taip pat dėmesį ketina skirti kokybės ir efektyvumo užtikrinimui, profesiniam bei mokykliniam švietimui.

„Dialogo“ inf.

➤ KONFERENCIJOS

Kur ugdomi vaikų gyvenimo įgūdžiai: šeimoje, mokykloje ar būrelyje?

Kad vaikas išaugtų laisvas, atsakingas ir kūrybingas, vien mokyklos neužtenka. Labai svarbi šeimos, draugų, neformaliojo švietimo veiklų (būrelių) įtaka. Mokykla suteikia teorinių žinių, paruošia egzaminams, o kūrybingumas, iniciatyvumas, įtakingumas, lyderystė – savybės, ugdomos už mokyklos ribų.

Tokią išvadą suformulavo konferencijos „Gyvenimo įgūžių ugdymo kokybė – kodas į pilietinę visuomenę“ Vilniuje (05 17) dalyviai.

Neformaliojo švietimo asociacijos prezidentas V.Jankauskas

konferencijoje pristatė atliktą tyrimą. Į klausimus apie bendravimą, darbą komandoje atsakė 600 Lietuvos mokytojų ir per 600 šeimų – vaikų ir tėvų.

Mokyklos monopolija vaikai ir jų tėvai linkę abejoti – kas trečias nepritaria, jog visus reikiamus įgūdžius galima gauti vien bendrojo ugdymo mokykloje, kas antras abejoja mokyklos mokytojo tinkamumu vesti neformaliojo švietimo užsiėmimus. Tyrimas atskleidė, kad neformaliojo švietimo užsiėmimus lankantys vaikai geriau geba veikti komandoje, siekti tiks-

lo, analizuoti save, yra psichologiškai atsparnesni bei kūrybingesni.

Šeimai dažniausiai priskiriamas su asmenybės tvirtumu susijusių kompetencijų, tokių kaip savarankiškumas, psichologinis atsparumas, atsakingumas, gebėjimas prisitaikyti nestandartinėse situacijose, ugdymas.

Konferencijoje pranešimus skaitė, patirtimi bei įžvalgomis dalinosi Seimo narys G.Steponavičius, Lietuvos laisvosios rinkos instituto prezidentas Ž.Šilėnas, mokslininkai, psichologai, sėkmingus ugdymo projektus įgyvendinę praktikai.

Geriau kartą pamatyti, paliesti, užuosti

Šiaulių Normundo Valterio jaunimo mokykloje daug dėmesio skiriama mokinių praktinėms veikloms, įvairių kompetencijų ugdymui. Tiek mokiniai, tiek mokytojai teigia, kad geriau vieną kartą pamatyti, paliesti, užuosti, negu tūkstantį kartų išgirsti ar perskaityti, todėl jau keletą metų iš eilės mokykla bendradarbiauja su Kurtuvėnų regioninio parko darbuotojais, kuriamos programos, kurias įgyvendinant mokyklos moksleiviai turi puikias galimybes dalyvauti netradicinėse biologijos ir geografijos pamokose. Tokių pamokų metu mokiniai stebi aplinką ir jos komponentus, aiškinasi, kaip aplinkos veiksniai yra susiję tarpusavyje, kaip žmogaus veikla veikia šiandieninį pasaulį, atlieka įvairias praktines veiklas.

Vienas netradicinių geografijos bei biologijos pamokų ciklas Kurtuvėnų regioniniame parke Normundo Valterio mokyklos aštuntokams ir devintokams vyko balandžio pabaigoje. Ūkanotą ir nelabai pavasarišką dieną normundiečiai, lydimi biologijos bei geografijos mokytojų, išvyko į Kurtuvėnus. Šį pavasarį aštuntokai drauge su Kurtuvėnų parko ekologu V.Lopeta ir programų vadove J.Bartkuviene aplankė žuvininkystės tvenkinius, kur turėjo puikią galimybę stebėti didelę grįžusių paukščių įvairovę. Tą dieną pavyko pamatyti iš tiesų nemažai – tvenkiniuose nardė kragai, išdykavo laukiai, čerškėjo ką tik parlėkusios šelmeninės kregždės. Daugelis pirmą kartą matė garnį, kormoraną, išgirdo gulbės giesmininkę. Vandenyje pavyko pagauti ir patyrinėti oro burbuliuką besinėšiojantį vandeninį vorą, vandeninę blakę, dusia. Pakeliui nuo tvenkinių į Kurtuvėnus mokiniai turėjo galimybę stebėti ir tyrinėti pamažėle atgimstančius medžius, įvairius žolinius augalus, kurie

dar lėtai atgyja po ilgos žiemos ir labai nedrąsiai į Lietuvą žengiančio pavasario. Išvykos-ekskursijos pabaigoje mokiniai atliko žinių patikrinimo užduotis, pasidalino savo mintimis, naujomis patirtimis, emocijomis.

Devintokai šį kartą Kurtuvėnų regioniniame parke vėl mokėsi geografijos ir drauge su kraštotvarkininku D.Ramančioniu praktines veiklas vykdė Svilės kraštovaizdžio draus-

paliktus gyvūnų pėdsakus. Pamokų ciklo metu mokiniai aplankė Svilės kryžių kryžkelę, kadaise čia augusią pušį. Jaunuoliams išpūdį padarė išlikę pasakojimai apie nubaustus 1863 m. sukilėlius bei vietinių gyventojų pagarbą šiai vietai. Lankantis Svilės kraštovaizdžio draustinyje nebuvo galima neaplankyti Svilės šaltinių – išpūdingiausių Lietuvoje. Mokiniai patys turėjo galimybę skaičiuoti matomas šaltinio akis, iš kurių trykšta gėliausias vanduo Lietuvoje, nusiprausti šiuo – tikima – gydančių savybių turinčiu vandeniu. Ne ką mažesnę išpūdį devintokams paliko miško ardu skaičiavimas, augalijos įvairovės stebėjimas.

Nors oras tą dieną toli gražu nebuvo pavasariškas – keliautojus nuprausė šaltokas lietus, teko klampoti pažliugusiais miško keliukais, atlaikyti šalto vėjo gūsius – moksleiviai džiaugėsi galimybe pamokas klasėje ir pabodusius vadovėlius iškeisti į pusdienį gamtoje. Juk gamtamokslis ugdymas nėra vien sąvokų ir apibrėžimų mokymas(is). Gamtamokslis ugdymas įdomesnis ir rezultatyvesnis, kai grindžiamas praktine veikla – stebėdami gamtą, atlikdami įvairius bandymus, praktines užduotis, rinkdami ir apdorodami gamtamokslinio pobūdžio informaciją, stebėdami ir pažindami artimiausią aplinką, moksleiviai ugdomi, tobulėja įvairūs jų gebėjimai ir kompetencijos. Tai gali padėti mokiniams tapti brandžiomis asmenybėmis, kurioms nesvetimos bendrosios žmogaus moralės normos, asmeninė atsakomybė už save ir artimiausią savo aplinką.

Šiaulių Normundo Valterio jaunimo mokyklos geografijos mokytoja **Jurgita LUKOŠIENĖ** ir biologijos mokytoja **Lina KAVECKYTĖ**

■ Nepaisant žvorboko oro, moksleiviai džiaugėsi galimybe pamokas klasėje ir pabodusius vadovėlius iškeisti į pusdienį gamtoje.

Kalbėdamiesi apie dirvožemius, organinių pasaulį, saugomas teritorijas, jų įvairovę ir reikšmę, mokiniai keliavo mišku ir atliko įvairias praktines veiklas – tyrinėjo dirvožemius, bandė nustatyti medžių amžių, stebėjo miško paklotėje ar ant medžių

Vaiko ir medžio draugystė

Dirbdami su vaikais ir jų šeimomis pastebime, kad vis labiau didėja atotrūkis nuo natūralios aplinkos: vaikams trūksta gamtos pažinimo, saugojimo įgūdžių, tyrinėjimų natūralioje aplinkoje patirties. Ugdydami mūsų darželio vaikų ekologinį sąmoningumą sukūrėme trumpalaikį ekologinį projektą „Vaiko ir medžio draugystė“. Juo siekiame supažindinti vaikus su žaliuoju mūsų krašto turtu – medžiais, jų reikalingumu žmogui, gyvūnijai. Juk medžiai – gyvybės šaltinis žemėje. Medžiai mus maitina, mažina taršą ir eroziją, valo ir drėkina orą, suteikia prieglobstį ir pavėsį, stebina savo grožiu ir grakštumu. Apie tai įvairios ugdomosios veiklos metu kalbėjome su vaikais, sprendėme įvairias užduotis grupėse ir lauko aikštelėse, netoliese esančiame parke.

Vaikai ir tėvai dalyvavo piešinių konkurse „Medis, kurį aš myliu“. Įvairiomis technikomis atlikti vaikų ir jų tėvėlių darbai papuošė įstaigos edukacines erdves.

Projektą vainikavo literatūrinė-muziki-

nė pramoga „Būkime medelių draugais“. Į salę-mišką sugužėjo vaikai: skruzdėliukai, paukšteliai, kiškiai ir įvairūs medžiai. Senas, šiukšlėse paskendęs Ažuolas skundėsi savo likimu ir šaukėsi pagalbos. Atskubėjęs Girinukas išsprendė miško bėdą – surengė talką ir su vaikais savanoriais surinko bei surūšiojo šiukšles. Sutvarkius švarai ir tvarkai, prasidėjo miško pasaka...

Šventės dalyvių laukė įvairiausios užduotys, netikėtumai. Mažieji patyrė ne tik džiugių emocijų, bet gavo daug dovanų: medinių žaislų ir medalių, knygų bei kartono, kurį „perdirbo“ Fėja iš surūšiuotų šiukšlių.

Šis projektas – žingsnelis ugdant vaikų ekologinį sąmoningumą bei aplinkosauginį mąstymą. Manome, kad vienas iš svarbiausių švietimo reformos Lietuvoje uždavinių – ekologinio ugdymo plėtotė – mūsų lopšelyje-darželyje sėkmingai įgyvendinamas.

Emilija BENETIENĖ,

Telšių lopšelio-darželio „Žemaitukas“ auklėtoja metodininkė

Gamtą mylėsi – sveikatą turėsi

Kretingos mokyklos-darželio „Žibutė“ pedagogai surengė metodinę dieną „Gamtą mylėsi – sveikatą turėsi“, kurioje kolegoms iš rajono ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų pristatė savo šių mokslo metų saviraiškos, ekologinės ir projektinės veiklos patirtis. Surengtos vaikų piešinių, kartu su tėveliais sukurtų darbų iš antrinių žaliavų bei gamtinių medžiagų parodos. Be kūrybinės veiklos, pristatyta ir kiekvienoje grupėje vykdyta pažintinė, tiriamoji: vykdant projektus megzta pažintis su mišku, vaisiais ir daržovėmis, kambarinėmis gėlėmis, vaistingaisiais augalais. Savo patirtimi ir žiniomis dalijosi metodinės dienos viešnia žolininkė J.Danielienė. Apie tai „Dialogui“ parašė mokyklos-darželio „Žibutė“ ikimokyklinio ugdymo auklėtoja **Nijolė Viskontienė**.

Projektas „Gamtos spalvos“

Panevėžio lopšelyje-darželyje „Varpelis“ visus mokslo metus vykdytas projektas „Gamtos spalvos“ buvo siekiama padėti vaikams pažinti aplinkinį pasaulį, patirti gamtos įvairovę ir grožį įvairiais metų laikais, pajusti žmogaus ir gamtos ryšį, lavinti vaikų kūrybines galias, ugdyti meno poreikį. Projekto rezultatus turėjo galimybę išvysti ir kitų ikimokyklinių įstaigų pedagogai – „Varpelis“ net keletą dienų organizavo seminarą „Gerosios patirties sklaida įgyvendinant projektą „Gamtos spalvos“. Kolegoms buvo pateikta projektinės veiklos filmuota bei kita vaizdinė medžiaga, dalintasi išpūdziais. Teorinę seminaro dalį papildė praktiniai užsiėmimai, kurių metu seminaro dalyviai galėjo išmokyti naujų meninės raiškos galimybių, pasisėmė originalių idėjų vaikų vaizdų stalo puošimui, išvydo neregėtų vaikų veiklos gamtoje būdų. Apie tai „Dialogui“ parašė l.-d. „Varpelis“ direktorės pavaduotoja ugdymui **Dalija Andriuškienė** ir logopedė **Ingrida Švanė**.

Kodėl reikėtų moksleivius supažindinti su matematika?

► Atkelta iš 1 p.

Tačiau, jų nuomone, pastaruoju metu iš mokyklos ateinantys jaunuoliai neturi elementarių tokio mąstymo gebėjimų. Dar blogiau, skundžiamasi, kad labai daug jaunuolių nesugeba atlikti paprasčiausių aritmetikos veiksmų. Viešojoje erdvėje apie matematinio ugdymo kokybę beveik nekalbama.

Matematinio ugdymo kokybę diskusijos apeina

Viešai apie matematikos ugdymą kalbama netiesiogiai.

Praėjusių metų pabaigoje Lietuvos pramonininkų konfederacija pasiūlė įvesti antrą privalomą baigiamąjį egzaminą – matematikos. Savo straipsnį (*Delfi*, 2012 12 05) šią temą E.Fuks pradeda konstatacija: „Pramonininkai Lietuvoje pasigenda tikslųjų mokslų specialistų ir dėl to kaltina moksleivių profiliavimą – esą nenormalu, kad penkiolikmečiai turi apsispręsti, ką nori veikti iki pensijos, o tai galiausiai lemia ir šalies ūkio vystymąsi.“ Toks argumentas gali sudaryti iliuziją, kad matematinio ugdymo kokybė mokykloje yra gera: problema laikoma tik tai, kad moksleiviai nėra skatinami matematikos mokytis visus 12 metų.

Panašiai kalba ir dabartinis švietimo ir mokslo ministras D.Pavalkis: „Mes šiandien turime nepakankamai žmonių, besimokančių tiksluosius mokslus. Tą atspindi visos statistikos, visi tarptautiniai tyrimai“ (M.Jackevičiaus str. „Į mokyklas grįžta sovietmetis – matematikos mokys prievarta?“, *Delfi*, 2013 05 12). Ten pat cituojamas ir KTU rektorius P.Baršauskas: „Mes sakome – kaip minimalus slenkstis į aukštąsias mokyklas turi atsirasti mažiausiai užsienio kalba ir matematika. Matematika – šventas reikalas – tai lavina logiką, tikslumą, struktūriškumą.“ Rektorius sako nesuprantantis, kaip nuo 10-os klasės galima nebesimokyti matematikos ir patekti į universitetą.

Šis argumentas problemiškas keletu aspektų. Pirmia, jame apie baigiamąjį egzaminą kalbama kaip apie stojamąjį į aukštąsias mokyklas. Antra, daroma prielaida, kad dabartinis matematinis ugdymas Lietuvoje iš tikro lavina logiką, tikslumą, struktūriškumą. O iš tiesų mokiniams tenka mintinai mokytis nesuprantamų procedūrų ir tai dažnai sukelia vien antipatiją tam, ko mokoma kaip matematikos.

Visuomenės matematinio švietimo štilis

Mokyklinis matematinis ugdymas, o tuo labiau privalomas baigiamasis matematikos egzaminas, didelei daliai žmonių atrodo dirbtiniu matematikos sureikšminimu: esą nei filologui, nei istorikui matematikos niekada nereikės. Minėtame M.Jackevičiaus straipsnyje rašoma: „S.Jurkevičiaus (Vilniaus licėjaus direktorius – R.N. pasta-ba) teigimu, ne visiems mokiniams planuojami egzaminai tikrai reikalingi. Esą tokiu būdu priversime dalį mokinių sureikšminti vieną dalyką.“

Pastarasis argumentas atskleidžia dar vieną matematinio švietimo problemą Lietuvoje. O būtent – labai didelė visuomenės dalis nežino apie matematikos žinių pamatinę svarbą bendrajam išsilavinimui.

Kitokį požiūrį į matematikos naudą humanitarams išsako filologas A.Smetona. I.Liutkevičienės (*Delfi*, 2012 05 31) interviu su VU Filologijos fakulteto dekanu rašoma: „Filologui labai svarbus loginis mąstymas. Jo labai reikia kalbotyroje. Mūsų mokslas truputį spekuliatyvus, o spekuliacijos be logikos – nė iš vietos. Spekuliacijos be logikos yra demagogija. Norėtusi į fakultetą pritraukti daugiau tų, kurių matematikos pažymiai geri ir labai geri, bet kaip juos pritraukti?“

Privalomo matematikos egzamino kritikai galėtų teigti, kad tai tėra viena nuomonė ir ji – apie matematikos svarbą mokslui. O ne mokslininkui, bet, pavyzdžiui, menininkui šiuolaikinės matematikos žinių esą niekada neprireiks.

Toks teiginys neteisingas, bet suprantamas, nes pastaruosius 20 metų Lietuvoje nevykdoma jokie papildomo matematinio švietimo, išskyrus moksleivių ruošimą matematikos olimpiadoms. Taip yra todėl, kad bet kokios matematinės literatūros leidyba atiduota laisvajai rinkai, o ši literatūra negarantuoja privačioms leidykloms pelno. Nesikišdama į ma-

R. Norvaiša

Elenos Tervidytės nuotr.

tematinės literatūros leidybos reikalus valstybė netenka įkainojamo turto – deramo savo piliečių išsilavinimo. Tokiomis aplinkybėmis visuomenei nesunku atsisakyti matematikos žinių, kurių ji neturi ir apie kurias nieko nenutuokia.

Lietuvai, kaip nė vienai kitai valstybei, tinka vokiečių poeto, eseisto ir intelektualo H.M.Enzensbergerio apibūdinimas: „Tiltas tarp matematikos ir visuomenės yra pakeltas“ (*Drawbridge Up: Mathematics – A Cultural Anathema*, 1999). Cituojamą esė autorius baigia teiginiu: „Užsitęsęs, bet labai reikalingas visuomenės matematinio raštingumo projektas, pradėtas vykdyti ankstyvame amžiuje, galėtų išlavinti mūsų suglebusį protą ir suteiktų daugybę mums visiškai nežinomų galimybių.“

Trys viename

Dar viena šios diskusijos apie privalomą matematikos egzaminą problema yra tai, kad šiuo egzaminu siekiama trijų skirtingų tikslų: patikrinti moksleivių bendrojo išsilavinimo žinias (brandos egzaminas), „išrikiuoti“ moksleivius pagal pasirengimą aukštajam mokslui (stojamieji egzaminai) ir paskirstyti studijų krepšelius.

Pagal baigiamojo egzamino rezultatus ir studijų programą Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti (LAMA BPO) sudaro geriausiai besimokančių moksleivių sąrašą. Problema ta, kad kiekvienas iš trijų tikslų suponuoja skirtingus reikalavimus egzaminui. Eilinis pavyzdys to, kaip taupumo su-

metimais dirbtinai sukuriama problema. Šiame straipsnyje šios – „trijų viename“ – problemos nesvarstau, bet toliau kalbėdamas apie privalomą egzaminą turėsiu galvoje vienintelį – brandos egzamino – tikslą.

Privalomas matematikos brandos egzaminas – politinės valios stiprumo egzaminas

Privalomo matematikos egzamino grąžinimo klausimas užgožia dar svarbesnį, – ar tinkama mokyklinės matematikos mokymo kokybė. Šio klausimo svarstymas nevyksta ir dėl kitų priežasčių. Atsiremiant į tarptautinių apklausų rezultatus teigiama, kad Lietuvos moksleivių matematinio raštingumo gebėjimai nėra blogi, nes esame tarp vidutinių. Taip pat priduriama, kad moksleivių skaitymo ir rašymo gebėjimai – dar blogesni.

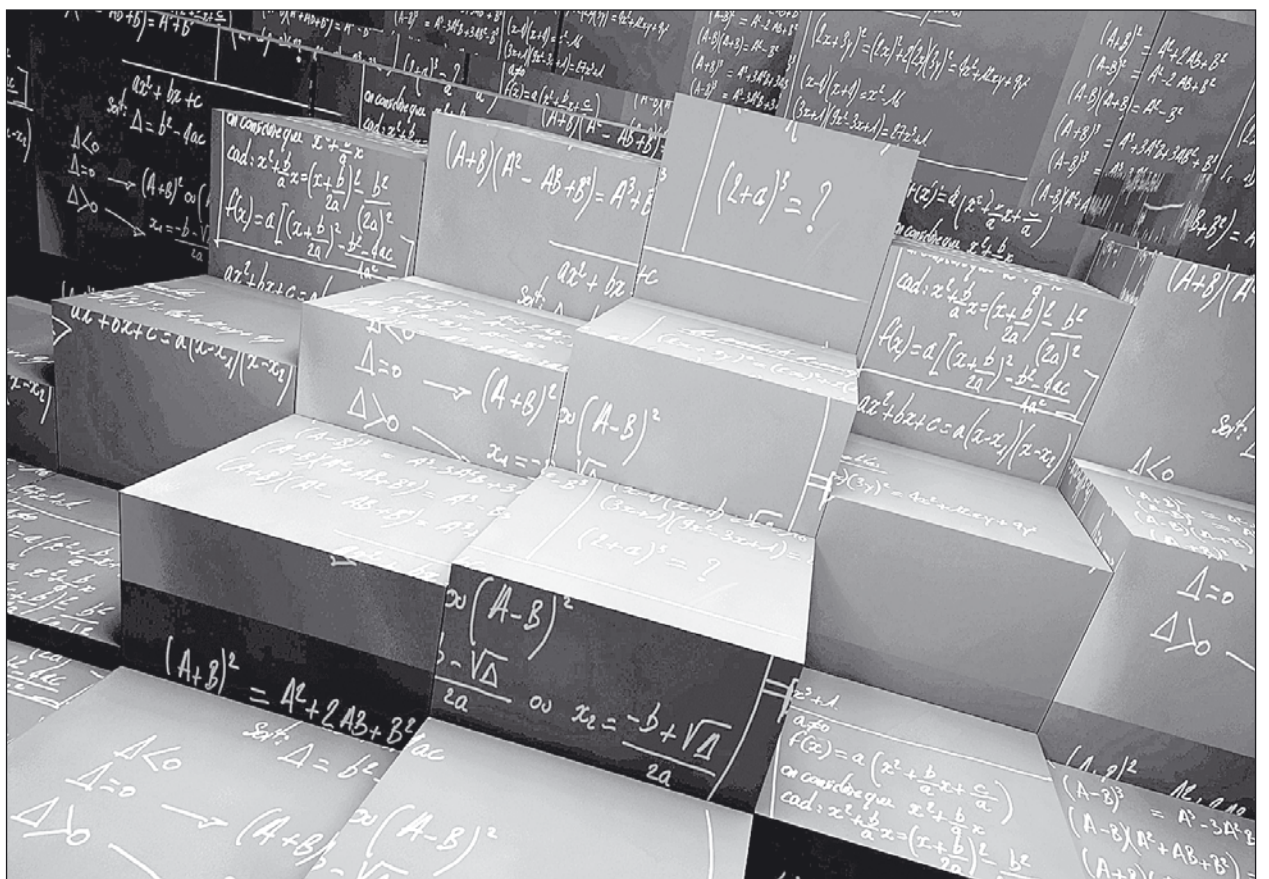
Tačiau toks mokyklinės matematikos žinių vertinimas nėra pakankamas dėl keleto priežasčių. Pirmia, neatsižvelgiama į apklausos rezultatų kaitos dinamiką: pastaruoju metu šie rezultatai rodo blogėjimo tendenciją. Antra, atliekami tyrimai yra paviršutiniai, nes vertinami tik paprasčiausi procedūriniai skaičiavimo gebėjimai. O štai, pavyzdžiui, akademinės bendruomenės nariai, cituojami D.Daškevičiūtės straipsnyje „Matematika – jau ne lietuviams? Abiturientai renkasi lengvesnį kelią“ (*15min.lt*, 2013 03 18), teigia moksleivių matematinį kompetentingumą esant labai blogą.

Esant dabartinei bendrojo išsilavinimo profiliavimo (sic!) praktikai, jei mokytis matematikos rinksis mažai moksleivių, matematinio ugdymo kokybės klausimas taps mažiau aktualus arba visai neaktualus. Kas galėtų paneigti, kad toks ir yra „profiluoto bendrojo išsilavinimo“ tikslas. Galbūt galima teigti, kad mokyklinio ugdymo spragas gali užpildyti papildomas mokymas aukštojoje mokykloje. Bet taip negali vykti nuolat, nes tai verčia aukštąją mokyklą prisiimti dar ir vidurinio mokslo vaidmenį.

Privalomas matematikos brandos egzaminas (BE) yra fundamentalios matematikos reikšmės bendrajam išsilavinimui pripažinimo forma. Šio pripažinimo formų galėtų būti ir kitokių. Lietuvoje matematikos BE privalomumas būtų reikšmingas ženklas visuomenei ir valdžiai, jog reikia susirūpinti mokyklinės matematikos kokybe.

Nuomonių svarstykklės rodo, kad privalomo matematikos BE grąžinimui jau reikia stiprios politinės valios. Ir ta politinė valia turėtų būti grindžiama supratimu, kas yra matematika ir ką reiškia moksleivius supažindinti su matematika.

Habil. dr. Rimas NORVAIŠA

Padedą Vaiko gerovės komisija ir naujos technologijos

Birutė KUBELDZIENĖ,

Marijampolės „Žiburėlio“ mokyklos-daugiafunkcio centro vyresnioji priešmokyklinio ugdymo pedagogė

Dirbu specialiojoje priešmokyklinio ugdymo grupėje. Joje vaikai ugdomi pagal pritaikytas programas. Pagal jas numatoma ugdyti sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo ir meninę kompetencijas. Kadangi grupę lanko įvairių negalių turintys vaikai, kartu su specialistų komanda rengiame ir individualizuotas programas. Kiekvieno vaiko programos individualumą lemia vaiko pažinimas – jo kompetencijos, poreikiai, dabartinė situacija. Visa tai aptariame su tėveliais.

Mūsų mokykloje veikia Vaiko gerovės komisija (VGK, jai vadovauja direktoriaus pavaduotoja ugdymui O.Margelevičienė). Vienas iš pagrindinių šios komisijos tikslų – koordinuoti psichologinės, specialiosios pedagoginės ir socialinės pagalbos teikimą vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP).

Pastebėjusi vaiką turint mokymosi sunkumų, kreipiuosi į VGK. Dalyvauti komisijos posėdyje, kuriame bus aptariamos vaiko SUP tenkinimo galimybės, pakviečiami visi komisijos nariai: spec. pedagogas, logopedas, psichologas, socialinis pedagogas, judesio korekcijos pedagogas, pedagogas; vaikas, tėvai. Remdamiesi įvertinimo metu surinktais duomenimis, pateikiame vaiko pasiekimų lygio aprašymą. Nurodome, ką vaikas jau gali atlikti, kokie jo gebėjimai gerai išsivystę, koks jo patirties kaupimo stilius. Po to išdėstome, ko jis, palyginti su kitais savo amžiaus vaikais, neatlieka arba kokios paramos vaikui reikėtų, atsižvelgiame ir į tėvų pasiūlymus. Jeigu VGK posėdyje nusprendžiame, kad vaikui tikslinga taiky-

ti bendrąsias programas ir skirti specialųjį ugdymą, gavus tėvų sutikimą komisija krei-piasi į pedagoginę psichologinę tarnybą dėl išsamesnio vaiko vertinimo.

Grupę, su kuria dirbu, lanko 11 vaikų, turinčių autizmo, elgesio ir emocijų sutrikimų, kompleksinių negalių. Emocijų ir elgesio sutrikimų turintiems vaikams sunku sutelkti dėmesį į objektą, jie blaškosi, provokuoja grupės draugus, konfliktuoja, ižūliai elgiasi, į auklėtojos pastabas ne-reaguoja. Šie vaikai patiria mokymosi sunkumų, lemiančių jų pyktį ir pasireiškančių „blogu elgesiu“. Įsigilinu į tokių situacijų priežastis: prasti kalbiniai įgūdžiai, socialinė padėtis (autizmo atveju). Tokiems vaikams būdingi visą gyvenimą trunkantys kokybiniai socialinio bendravimo, elgesio ir komunikacijos sutrikimai.

Vaikus, turinčius SUP, būtinųjų žmogaus gyvenime įgūdžių stengiuosi mokyti ne tik grupėje, bet ir natūralioje aplinkoje, nes pagrindinis tikslas – paruošti juos gyventi savarankiškai. Vėdu užsiėmimus pagal tam tikrą struktūrą. Suprasti, kur, kada ir ko iš jų norima, vaikams padeda 3 pagrindiniai komponentai: fizinis aplinkos paruošimas, tvarkaraščių naudojimas, mokymo metodai. Didžiausia visų taikomų metodų nauda ir svarba – padėti vaikui tapti kiek įmanoma savarankiškesniam, mažinti nerimą, įtampą, elgesio sutrikimus, suteikti kasdieniam gyvenimui džiaugsmo.

Labai džiaugiuosi, kad dirbant su SUP turinčiais vaikais atsirado galimybė naudotis informacinėmis komunikacinėmis

■ Nauris dirba su kompiuterine programa „Šaltinėlis“.

technologijomis (IKT). Taikau daug įvairių priemonių ir būdų informacijai kaupti, apdoroti, pateikti ir perduoti (kompiuteriai, multimedija, internetas ir kt.).

Naudodama IKT užsiėmimuose, remiuosi kitų parengtomis mokomosiomis programomis, panaudoju interneto svetainių pateiktą informaciją. Programa „Figūros“ skirta SUP vaikams. Joje pateikiamos užduotys su šešiomis skirtingomis figūromis, kurias reikia atpažinti, surasti tokią pačią, iš jų sudėlioti paveikslėlį. Dirbdami su šia programa vaikai tobulina dėmesį, lavina atmintį, mąstymą. Užduotis „Pasakyk, kiek laiko“ padeda vaikams pagal jų galias pažinti laiką ir nustatyti laikrodį. Mokymo priemonė „Paveikslėlių aritmetika“ padeda vaikams susikaupti, lavina dė-

mesį, atmintį. SUP turintiems vaikams labai patinka kompiuteriniai mokomieji žaidimai „Šaltinėlis“, „Dešimtukas“. Juos pasitelkdami mažieji lengvai ir be įtampos susipažįsta su raidėmis, skaičiais, skaitmenimis, lavinasi orientaciją, atmintį, dėmesį, padeda susikaupti. Savo darbe taip pat naudoju *PowerPoint* programa padarytas skaidres: „Paukščių balsai“, „Pažinkime paukštelių“, „Naminiai gyvūnai“, „Saulė pažadina bitelę“ ir kt. Tokie užsiėmimai vaikus labiau sudomina, plečia jų žinias apie supantį pasaulį, skiepija meilę gamtai, padeda susikaupti, lengviau įsiminti ugdomąją medžiagą, ugdo dėmesį, atmintį.

Kiekvienas vaikas privalo turėti galimybę žaisti ir kaupti patirtį turtingoje aplinkoje.

Marijonų gimnazistas laimėjo auksą

Levitos Kiverienės nuotr.

■ XXV respublikinėje geografijos olimpiadoje vienu iš nugalėtojų tapo Marijonų gimnazijos dešimtokas Ignas Kriauciūnas.

XXV respublikinėje geografijos olimpiadoje vienu iš nugalėtojų tapo Marijampolės marijonų gimnazijos dešimtokas Ignas Kriauciūnas (mokytoja Marytė Šlekienė), – praneša „Dialogui“ **Levita Kiverienė**. Iš viso varžėsi 90 mokinių iš 36 savivaldybių (buvo pakviesti mokiniai, savivaldybės etape surinkę 64 ir daugiau taškų). Šiemet olimpiados tema buvo Rytų Azija.

„Marijonų gimnazijos bendruomenė džiaugiasi, turėdama ypač gabų ir darbštų gimnazistą, kuris laimi visur, kur tik dalyvauja, – rašo informacijos autorė. – Vien šiais mokslo metais Ignas dalyvavo fizikos, biologijos, chemijos, matematikos, geografijos olimpiadose ir užėmė prizines vietas. Šį sezoną taip pat išbandė jėgas ir Lietuvos universitetų žinių lygoje (Marijampolės žiūrovų komandoje), LRT televizijoje, kur demonstravo puikias žinias ir komandai padėjo atsakyti į nemažai klausimų. O pernai tapo Lietuvos tūkstantmečio devintoku. Tai tolerantiškas, draugiškas, doras, gabus, atkaklus, organizuotas, apsiskaitęs ir kur kas daugiau nei pateikiama mokykliniuose vadovėliuose išmanantis jaunuolis.“

Projektinių darbų rengimo metodas pasiteisina

Mūsų Kėdainių r. Surviliškio Vinco Svirskio pagrindinėje mokykloje ne pirmi metai sklinasi kelių projektinė veikla. Štai ir ši balandį organizuota mokomųjų dalykų projektų pristatymo konferencija.

Kiekvienas 5–10 klasės mokiny, nuoširdžiai skatinamas pedagogo, rinkosi jį dominančio dalyko projektą. Jeigu to nepavyko padaryti pačiam – rinkosi iš pasiūlytųjų mokytojo. Kai kuriuos projektus mokiniai rengė kolektyviai, kai kuriuos – individualiai. Bet visi plėtė žinias apie tiriamus objektus ar reiškinius, įsitraukė į kūrybinę veiklą, gerokai daugiau bendravo vieni su kitais, patyrė jaudulį, kai reikėjo pristatyti projektą visai mokyklos bendruomenei. Visa tai, sutikime, mokiniui duoda gerokai daugiau negu tradicinė pamoka.

Projektams vertinti ir recenzuoti buvo sudaryta mokytojų darbo grupė: ji susipažino su parengtais darbais, šalia projekto vadovo pastabų pateikė savąsias.

Iš viso buvo parengti 22 pranešimai, apimantys įvairius mokomuosius dalykus. Sukurta puikių maketų, triptikų, atliktas stalo serviravimo praktinis darbas. Pristatyti mokinių kūrybiniai bandymai, požiūris į Maironio kūrybą, analizuotos mūsų krašto tarmės, išnagrinėti mokyklos sportinių pasiekimų keliai, netgi parengtas projektas, kuris pakeitė mokyklos dailės galerijos vaizdą. Visų ir nesuminėti... O kai aštuntos klasės mokiniai pristatinėjo „Virtualų mokyklos planą“, salėje sėdintieji net sulaukė kvapą stebėjo vaizdus ekrane. Tai buvo labai geras projektas.

Apibendrinami savo veiklą rengiant projektus ir jų pristatymą konferencijoje mokiniai pažėrė gausybę teigiamų ir argumentuotų vertinimų. Tai nuteikia tolesniam projektinio darbo plėtojimui. Svarstome galimybę kitais metais surengti Surviliškyje rajoninę, o gal net respublikinę konferenciją.

Paakintos mokyklinės konferencijos sėkmės, mes, pradinį klasių mokytojos (mums tuokart buvo patikėtas vertinimo komisijos vaidmuo), dalyvavome ir rajoninėje konferencijoje „Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas vardan vaikų gerovės“ Akademijos gimnazijoje. Joje mes perdavėme mūsų mokyklos darbo su tėvelių bendruomene patirtį.

Stasė ŠILEIKIENĖ, pradinio ugdymo mokytoja metodininkė

Tautinės mokyklos koncepcija išvirkščiai

Jūratė VOLOSKEVIČIENĖ,

Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos pirmininkė

2013-ieji Lietuvai neeiliniai metai. Nuo liepos 1-osios į mūsų šalį kryps visos Europos dėmesys.

Kokį Lietuvos švietimą parodysim Europai – deklaratyvų ar realų?

Siautėja dehumanizavimo virusas

Neatsitiktinai šie metai paskelbti Meilės Lukšienės, Lietuvos švietimo reformos pradininkės, metais. Todėl vėl imu į rankas „Tautinės mokyklos koncepciją“ (toliau – Koncepcija) ir dar kartą skaitau viską nuo pradžios.

Nuo Koncepcijos paskelbimo prabėgo 24 metai, o ji, regis, parašyta šiai dienai. Vadinasi, Koncepcijoje iškeltos problemos per tą laiką ne tik nebuvo išspręstos, bet netgi pagilėjo.

Koncepcija pradeda perspektyvą, jog „žmogus vis labiau pasimeta sudėtingame pasaulyje. Technikos ir informacijos srautas darosi jam nepavaldu. Žmogus praranda savo dvasinį savarankiškumą bei tikrumą“. Iš čia kyla poreikis „stiprinti humaniškumą ir mažinti paties žmogaus ir pasaulio susiskaldymą“.

Arba mūsų švietimo reformatoriai nesimokė teksto analizės, arba Koncepcijos teksto apskritai neskaitė, nes jų įvykdyta ir tebevykdoma švietimo reforma atnešė absoliučiai kitokius rezultatus.

Užuot informacines technologijas panaudoję kaip pagalbinę priemonę žinioms ir įgūdžiams ugdyti, tapome jų vergais. Visada buvo sakoma, jog akys – tai sielos veidrodis. O visų dalykų mokytojams keliama reikalavimai kuo intensyviau kompiuterizuoti pamokas mažina žmogiškojo bendravimo galimybes akimis bei veido išraiška. Dirbtinai silpninamas bendravimo poreikis veda į susvetimėjimą ir abejingumą. Tad, priešingai Koncepcijos siekiui stiprinti humaniškumą, susiduriame su sistemos dehumanizavimu.

Sąjūdžio laikais lietuvių tauta vieningai siekė suverenumo. Tačiau ne tik švietimo sistemoje, bet visos šalies valdyje vis labiau įsitvirtinantis dehumanizavimo virusas veda į vis didesnį susiskaldymą ir ugdo pilietinį abejingumą, stabdantį natūralų mokyklos, visos visuomenės ir žmogaus atsinaujinimo poreikį.

„Švietimas – neatsiejama kurios nors konkrečios kultūros dalis. Jį sąlygoja kultūra, kurioje jis veikia, tačiau ir pati švietimo sistema yra vienas iš kultūrą kuriančių veiksnių. Tai sąveikaujantys sandai. Švietimo sistemos pamatas yra konkreti, t. y. **kuri nors tautinė kultūra**. Čia būtinas griežtas realizmas. <...> Mokyklos darbas turi būti grindžiamas išsamią kultūros (dvasinės ir materialinės) būklės analize, jos procesų ir raidos prognozėmis. Tik tada bus pakankama tikimybė, jog dirbama tiksliai tos kultūros, kaip savaiminės vertybės, naudai“, – rašoma Koncepcijoje.

Koncepcijoje taip pat pabrėžiama, jog „menkas kultūros kaip sudėtingo, sudarančio tam tikrą struktūrą veiksnio paisyimas pedagoginiame procese neigiamai atsiliepė jaunosios kartos ugdymui ir jo rezultatams“. Aišku, omenyje turėtas tarybinės okupacijos laikotarpis, tačiau niekas šiuo atžvilgiu nepasikeitė ir per pastaruosius 24 metus. Švietimas ir kultūra, atskirti vienas nuo kito, palikti vegetuoti, o ne skatinami vystytis. Šiandien, ko gero, dar ryškiau negu Koncepcijos kūrimo laikotarpiu išblėsęs istoriškumo ir tautinių tradicijų poreikis, mūsų santykis su gimtąja

kultūra darosi vis labiau atsitiktinis, įsigalėjo ir viską užgožia fasadiškumas, standartiškumas, vartotojiškumas.

Kaip apsaugoti gimtąją kultūrą?

Apsaugoti gimtąją kultūrą nuo griovimo gali tik gilus vertybinis dorove pagrįstas santykis su ja.

Pasak Koncepcijos, „kultūra tarsi antroji žmogaus prigimtis. Ji veikia žmogų nuo pat gimimo dienos. <...> Kiekviena gimtoji kultūra yra žmogui jo dvasinio tęstinumo laidas. Tai žmogaus pastovumo pusiausvyros ir drauge saugumo pojūčio garantas, būtinas normaliai biopsichinei žmogaus raidai“.

Žmogaus gyvenimo būdas yra jį brandinančios kultūros atspindys, todėl žmogus yra tos kultūros tęsėjas, nešėjas ir kūrėjas, bet, deja, gali būti ir jos griovėjas. „Žmogus ir kultūra mąstomi kaip dvi integruotos vertybės, turinčios savaiminę vertę, viena nuo kitos priklausančios. Abiejų savimonės gilumas ir visapusiškumas rodo jų išsivystymo lygmenį“, – teigiama Koncepcijoje.

Tai toli gražu nereikia tautinio uždarumo. Tautinės kultūros savitumas išryškėja tik partnerystėje su kitomis kultūromis. Mokykla turi būti orientuota į šį bendradarbiavimą, bet tame kontekste sugebėti išlaikyti nacionalinį orumą bei savigarbą, juos gilinti ir tam nacionalumui teikti vertybinį statusą.

„Kaip prigimtines nepaisymas skaudžiausiai atsiliepia psichofizinei žmogaus brandai, taip kultūros, kaip struktūros, nepaisymas ilgai neigiamai atsiliepia atskiroms individo dvasinei brandai. Ši individo ir jo gimtosios kultūros sąveika ir sudaro tautinės mokyklos pagrindą“, – teigia Koncepcijos autoriai.

Deja, šiandieninėje mokykloje to nacionalumo pasigendame, nes dažnai prioritetas teikiamas pseudo- ir popkultūrai, Švietimo ir mokslo ministerija iki šiol tebedaro įvairias nuolaidas nelietuviškų mokyklų

moksleiviams. Netgi nacionalinis vaikų ir moksleivių dainų konkursas „Dainų dainelė“ jau nebegali pasigirti nacionalumu.

Koncepcijos kūrėjų manymu, „mokykla, kuri nori atlikti savo paskirtį, tegali būti (nacionalinė) tautinė: visi dalykai dėstomi gimtąja kalba ir pagrįsti tautine kultūra, susieti su jos problematika, ugdatys šiltą jausminį santykį su tos tautos vertybėmis ir tikrą sielvartą dėl esamų trūkumų“. Būtent to šilto jausminio santykio šiandien kuo toliau, tuo labiau pasigendame, nes, padėjus Koncepciją į stalčių, vystomas vartotojiškas požiūris į gyvenimą, dažnai skatinantis ne toleranciją ir bendradarbiavimą, o įtakos ir jėgos pozicija pagrįstą nesveiką konkurenciją.

Vietoj demokratijos – anarchija

Tautinė mokykla buvo orientuota atsigręžti į žmogų kaip į absoliučią vertybę, puoselėti jo prigimtį, padėti tvirtus dorovinius pagrindus, ugdyti intelektualinę atsakomybę už savos tautinės kultūros kūrimą bei puoselėjimą ir taip ugdyti pilietiškumą, žadinti pasiryžimą šalinti reikiamos kompetencijos trūkumus.

Suprasdami tuometinę būtinybę reformuoti mokyklą, Koncepcijos autoriai siekė ne tiek išorinių – struktūrinių, kiek vidinių – pedagoginės sistemos, t. y. ugdymo ir auklėjimo turinio bei švietimo organizavimo, pertvarkymų. Atkreipkite dėmesį, kad net tituliniame lape pabrėžta, jog tai – „Lietuvos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos koncepcija“. Nors Koncepcijoje ir aptariama formulė 4 + 6 + 2, tačiau nereikalaujama beatodairiškai tuos koncentrus išskirti ir atskiras patalpas. Kaip tik pabrėžiama, kad mokykla turi veikti „pagal mokytojų bei mokinių iniciatyvą ir visuomenės poreikius“.

Tačiau „šaukieji“ reformatoriai, nepaisydami visuomenės pasipriešinimo, nuėjo lengviausiu keliu – kaip tarybinę relikvą sugriovė vidurinę mokyklą, išdraskė mokyklų bendruomenes, nutraukė istorinį tradi-

cijų tęstinumą, suskaidė ugdymo procesą į keturmetes „užėigas“, itin jaunos vaikus išplėšė iš etnokultūrinių ir moralinių požiūriu nepamainomos tėviškos aplinkos.

Kalbėdami apie pedagogikos teoriją, Koncepcijos autoriai rėmėsi S.Šalkauskiu, A.Maceina ir kitais nacionaliniais Lietuvos pedagogikos korifėjais, o reformos buldozerininkai – tik užsienio metodais, „nesvarbu, kad nežmoniškais, bile kitoniškais“ (flk.). Įdomu, ar reformatoriai nekreipė dėmesio į Koncepcijos perspektyvą „jei jie eis konformizmo keliu, skubės paskui kiekvieną naują, gresia savęs praradimas“ tik dėl neišprusimo, ar tai buvo sąmoningas žingsnis siekiant sužlugdyti Lietuvos švietimą?

Ypatingas dėmesys Koncepcijoje skiriamas mokyklos humanizavimui ir demokratizavimui taip pat nukrypo į kraštutinumus. Straipsnio pradžioje jau minėjau, kad superkompiuterizuotas mokymo procesas neigiamai veikia žmogiškuosius santykius – tai kardinaliai prieštarauja Koncepcijos siekiui per visą mokymosi laikotarpį palaikyti šiltus santykius. Nusisipjauta ir į kitą Koncepcijoje suformuluotą siekinį „mažinti klasėje vaikų skaičių“ – dabar moksleivių skaičius klasėje taupymo sumetimais neretai viršija 30.

Lietuvos švietimą prilyginus paslaugai, mokyklos demokratizavimas neišlaikė pagrindinio demokratijos bruožo, apie kurį kalbama Koncepcijoje, – netapo optimalia sąveika tarp asmenybės ir visuomenės ir dėl to virto anarchija, kurią dabar itin sunku suvaldyti.

Naivu būtų tikėtis, kad, vasarą prasidėjus Lietuvos pirmininkavimui Europos Sąjungai, mūsų nacionalinio švietimo strategai išdrįstų prisipažinti Europai, kad jau trečią dešimtį metų gražų ir daug žadėjusį Tautinės mokyklos rūbą Lietuvai stengiasi užvilkti išvirkščiai, – todėl ir patyčių nemažėja, ir savižudybės jaunėja, ir raštingumas prastėja.

Tegyvuoja talentai!

Kaip ir kasmet pavasarį Pranciškonų gimnazijos (Kretinga) mokiniai organizavo „Talentų vakarą“. Tai viena mėgstamiausių gimnazijos bendruomenės švenčių, – praneša jaunoji žurnalistė **Rugilė Baltmiškytė**.

Buvo – tyrinėjanti, tapo – pokyčių

Mokytoja **Daiva Matijošienė** „Dialogui“ parašė apie baigiamąjį projekto „Kūrybinės partnerystės“ renginį „Pokyčių mokykla“ Zarasų „Ąžuolo“ gimnazijoje. Projektinė veikla mokykloje vykdyta dvejus metus. „Pernai gimnazija buvo tik tyrinėjanti mokykla, kuri analizavo, svarstė, ieškojo būdų, kaip suburti vieną naują klasę, padėti jai, pajvairinti mokinių gyvenimą. Pernyktis projektas baigėsi nuostabiu miuziklu. Šiomet mūsų gimnazija – jau pokyčių mokykla. Mes nusprendėme keistis, įtraukti kuo daugiau mokinių ir mokytojų į įvairias veiklas. Dvi gimnazijos klasės įsitraukė į užsienio kalbos igūdžių stiprinimą (produktas – sukurti filmukai anglų bei rusų kalbomis), kitos dvi klasės – į kūrybines projektavimo, modeliavimo, konstravimo, dekoravimo ir kitokias veiklas (produktas – įrengta laisvalaikio patalpa)“, – pasakoja informacijos autorė.

Ką veikia mokytojai laisvalaikiu?

„Išlaisvink žmogų, ir jis pradės kurti“, – taip yra pasakęs žymus rašytojas A. de Sent-Egziuperi. Pasirodo, tai galioja ir mokytojams: ištaikę nors trumputę laisvą minutę, jie pasineria į savo pomėgius, kūrybą. Pedagogai mokykloje iš tiesų labai užimti, tad dažniausiai nėra laiko išsikalbėti su kolegomis ir pažinti kitą asmenybės pusę. Išimtis – edukacinės kelionės, kurių metu bendraujant gimsta daug naujų idėjų. Taip gimė ir ši – suorganizuoti Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio mokyklos pedagogų ir darbuotojų kūrybinių darbų parodą, – pasakoja minėtos mokyklos dailės mokytoja **Gražina Miknienė**. Ir sumanymas buvo sėkmingai įgyvendintas: mokytojai eksponavo savo fotografijas, įvairia technika sukurtus paveikslus, žaislus, kryželiu siuvinėtus darbus, mezginius, siuvinius, nėrinius, bižuterijos dirbinius...

■ Kuršėnų Stasio Anglickio mokyklos mokytojų sukurti originalūs rūbai

Jaunųjų kūrėjų sambūris

Kauno mokyklos-darželio „Rūtelė“ priešmokyklinio ugdymo pedagogė **Egidija Dobilaitė** parašė „Dialogui“ apie dešimtus metus gyvuojantį jaunųjų kūrėjų sambūrį „Kas krenta širdelėn – virsta žodeliais“. Sambūrį rengia Kauno lopšelyje-darželyje „Rokutis“ veikiantis Metodinio dvasinio ugdymo centras. Sambūrio sumanytoja – auklėtoja ekspertė Julija Bakūnaitė, partneriai – Rokų kultūros centras ir Kauno rajono literatų klubas „Polėkis“. Sambūris kviečia darželių ugdytinius atskleisti žodinėje kūryboje savitą pasaulio suvokimą, išpūdžius, kūrybinius sugebėjimus. „Vaikų kūrybiškumo proveržius dažnai paskatina auklėtoja, kuri yra patarėja, rėmėja, meilės ir žinių šaltinis, jų tobulėjimo žadintoja ir pirmoji metraštininkė, užrašanti vaiko mintis. Dėmesingumas žodžiui gali labai daug. Tereikia laiko ir atidos išgirsti mažuosius ir užrašyti jų lakias mintis“, – pasakoja informacijos autorė.

Dešimtas respublikinis mažųjų kūrėjų sambūris „Kas krenta širdelėn – virsta žodeliais“ sau išsikėlęs taurius tikslus: ugdyti vaiko kūrybiškumą, sudaryti vaikams prielaidas kurti ir sąlygas lavinti kalbą, turtinti žodyną, išleisti vaikų žodinės kūrybos almanachą ir t. t.

Socialinio verslumo idėjoms – TAIP!

Idėja steigti Socialinio verslumo mokyklą Alytaus Putinų gimnazijoje iš pradžių pasirodė pernelyg svajokliška. Šiandien žinome, kad drąsa pasiteisino.

Socialinio verslumo mokykla (SVM) startuos nuo rugsėjo 1-osios turėdama stiprius partnerius: Alytaus kolegiją, viešąją įstaigą „Lietuvos Junior Achievement“, Alytaus krašto verslininkų asociaciją ir AB DNB banką. SVM galės lavintis patys gabiausi I–IV klasių mokiniai, linkę į ekonomiką, informatiką, matematiką, vadybą ar lyderystę bei užsienio kalbas. Šiuo metu derinamas I ir III klasių ugdymo turinys. Nauja tai, kad užsiėmimus ves ne tik gimnazijos mokytojai, bet ir kolegijos dėstytojai, verslo žmonės, numatyta nemažai praktinių išipareigojimų. Aptariama, kaip gimnazistai ir jų mokytojai galėtų pasinaudoti kolegijos laboratorijomis, mokymo įranga.

Svarbu pažymėti, kad šią mokyklą baigusiesiems ir Alytaus kolegijoje tęsti studijas pasirinkusiems mokiniams numatyta taikyti mokesčio už studijas lengvatą, pripažinti suderintas pagal Vidurinio ugdymo mokomųjų dalykų programas įgytas kompetencijas. O Alytaus krašto verslininkų asociacija išipareigojo SVM baigusiesiems įteikti sertifikatą, kuriuo darbdaviams bus rekomenduojama mokymąsi SVM užskaičiuoti kaip 1 metų darbo patirtį.

Taip jau susiklostė, kad gegužės pradžioje Putinų gimnazijoje iškilmingas SVM jungtinės bendradarbiavimo su-

tarties pasirašymas sutapo su jaunimo verslumui skatinti skirtu renginiu „Versli Lietuva. Verslas veža“. Renginio dėmesio centre buvo sėkmės istorijos. Jomis pasidalijo „TravelDeals LT“ savininkas R.Širvinskas – keliautojas Makalius, prodiuseris, renginių organizatorius L.Lučiušas, „Verslios Lietuvos“ verslumo departamento direktorius D.Varkulevičius, interneto svetainių kūrimo bendrovės „Gaumina“ vadovas D.Bagdžiūnas. Visi savo patirties istorijų autoriai apie sėkmę kalbėdami nevengė žodžių „nuo nulio“, „bankrotas“, „nuostoliai“, „nieko nenutuokiau apie tai“, „konkurencinė kova“. Ir tik valia, darbštumas, ambicijos ir svarbiausia kūrybiškumas leido patirti pergalės akimirkas.

Šalia tokių neišpaikintų asmenybių drąsiau jautėsi ir Alytaus Putinų gimnazijos mokomosios bendrovės „DecoDrink“ atstovai, pristatę savo arbatos ir kavos puodelių dekoravimo verslą, kuris puikiai įvertintas Belgijoje (Europos flandų mokinių mokomųjų bendrovių mugėje Antverpeno mieste mūsų gimnazistai pelnė trečiąją vietą).

Taigi TAIP sakome verslumui, nes geriausias laikas tvarkyti reikalus yra šiandien, svarbiausi mums tie žmonės, su kuriais esame, o svarbiausias dalykas – padėti suklestėti jaunimui, kad taptų pripažintas.

Vyta ŠIUGŽDINIENĖ,

*Alytaus Putinų gimnazijos
direktoriaus pavaduotoja ugdymui*

Į bendradarbiavimą su tėvais pažvelgė kūrybiškai

Vilkaviškio r. Bartninkų Jono Basanavičiaus vidurinę mokyklą rugsėjį vertinę išorės vertintojai vienu iš tobulintinos veiklos sričių įvardijo darbą su mokinių tėvais. „Taigi į veiklos tobulinimo planą įtraukėme ir keletą inovatyvių šios srities renginių. Vienas iš jų – kūrybiškas požiūris į tradicinę tėvų savaitę „Kaip gyvena mūsų vaikai antruosiuose namuose?“ – rašo „Dialogui“ minėtos mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Angelė Baronienė**. Šios savaitės metu mokinių tėvai turėjo galimybę stebėti savo vaikus per pamokas, pertraukas, dalyvaujančius neformaliojo ugdymo renginiuose, dalyvauti bendrose su vaikais veiklose, pasigrožėti jų sukurtais dailės ir technologijų darbais, fotografijomis išpuošta mokykla, susipažinti su mokyklos istorija, išsamiau pažinti mokytojus ir t. t.

Savaitės simbolis buvo margaspalviai drugeliai, kasdieną nutūpdavę registracijos medyje. Per savaitę jų atskrido per 80 – tiek tėvų apsilankė mokykloje. Savo pastebėjimus, mintis, patirtus išpūdžius apie mokyklos gyvenimą tėvai rašė ant popierinių žvelių. Paskutinę dieną žuvys „suplaukė į vandenyną“ informaciniame stende. Jos padėjo sužinoti tėvų nuomonę apie mokyklą. Kiekviena savaitės diena turėjo savo paskirtį, akcentą.

Paskutinę savaitės dieną mokykloje apsilankę tėvai stebėjo mokyklos mokinių prezidento rinkimus, turėjo progos pabendrauti su Vilkaviškio švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vyriausiąja specialiste Ž.Žilinskiene, gėrėjosi muzikine menine kompozicija „Aš atėjau tavęs pažinti, pasauli“, kurioje dalyvavo beveik pusė mokyklos mokinių.

„Tėvai liko nepaprastai patenkinti jiems skirta kūrybiška savaitė, šiltu mokytojų bendravimu“, – mokyklos bendradarbiavimo su mokinių tėvais sėkme džiaugiasi Bartninkų J.Basanavičiaus mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui A.Baronienė.

Kino kalba tinka ir patinka

Panevėžio specialiosios mokyklos mokytojus ir mokinius sudomino projektas „Mokausi iš kino“. „Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams svarbu vaizdžiai pateikti mokomąją medžiagą. Žiūrėti filmus mūsų mokyklos mokiniams labai patinka: stebi veikėjus ekrane, jų bendravimą, išsijaučia ir išgyvena kartu su jais. Mokiniai mokosi kritiškai vertinti įvairias situacijas, skirti teigiamus ir neigiamus veikėjų poelgius bei savybes. Filmai skatina mąstyti, sutelkti dėmesį, vaizduotę, įvairių interesų, pomėgių vystymąsi, daryti išvadą“, – praneša „Dialogui“ mokytojos **L.Buitvydienė, D.Dagienė ir J.Ragažinskaitė**. Po filmo „Krokodilai“ (rež. Christian Ditter) peržiūros šios mokyklos mokiniams organizuotas jo aptarimas, kuriame dalyvavo ir psichologė. Tai, pasak informacijos autorių, padėjo moksleiviams teisingai suvokti filmo turinį ir pagrindinę mintį, dar labiau sustiprino išpūdį. Pokalbyje buvo paliestos draugystės, tolerancijos, pasirinkimo teisės ir galimybės, neigiamųjų integracijos temos.

Nenuspėjamiausias šių dienų režisierius

Šį pavasarį Quentinui Jerome Tarantino – išskirtinei kino istorijoje asmenybei – sukako 50 metų.

Nenuobodus dvidešimtmetis

Per nepilną dvidešimtmetį jis suspėjo patirti ankstyvą sėkmę – jo filmas „Pasiutę šunys“, sukurtas 1992 m., kone iškart buvo pripažintas šių dienų klasika, o „Bulvarinis skaitalas“ 1994 metais iškovojo pagrindinį Kanų festivalio prizą, įžuliai, berniokiškai nušluostydamas nosį tų metų favoritui – Nikitos Michalkovo „Saulės išvarginiams“; išgyventi krizę: kino pasaulyje pasklido piktdžiugiškas šnabždesys, esą Tarantino kūrybinis genijus pasirodė esąs muilo burbulas; sugrįžti su triumfu – jį atnešė dvi dalys juostos „Nužudyti Bilą“; įgyti nenuspėjamiausio dabarties režisieriaus šlovę, paleidęs į ekranus „Negarbingus šunsnukius“ ir – neseniai – „Ištrūkusį Džango“.

Paties madingiausio šių dienų režisieriaus portretas būtų neišsamus, jeigu nepamintume, jog kinematografijoje jis vis dar atrodo vaikėzas. Daugelis režisierių klasikų penkiasdešimties yra užbaigę savo kūrybinę karjerą. Francisas Fordas Coppola, pavyzdžiui, keturiasdešimties buvo nufilmavęs savo „Krikštėvius“, „Pokalbį“, „Apokalipsę“, vėliau jo talentas pradėjo blėsti. O Tarantino iki šiol tarsi įsibėgėja, jaunatviškai stiprina raumenis, žaidžia kino žaidimus. Vis atrodo, jog netrukus jis suaugęs ir sukurs kažką tokio, nuo ko į šipulius subyrės visas „Oskarų“ elitas, iki šiol pagerbęs jį tik dviem statulėlėmis už geriausius originalius „Bulvarinio skaitalo“ ir „Ištrūkusio Džango“ scenarijus. „Oskaro“ režisūrai Tarantino vis dar lengvasvoris.

Bet dera pripažinti, kad be šio vaikėzo kinematografo istorija atrodytų kur kas nuobodesnė.

Mokyklą paliko penkiolikos

Jį dažnai priskiria galingam italų klanui Holivude, tarp kurio atstovų – Coppola, Scorsese, de Niro, Al Pacino ir t. t. Juolab kad vienu metu jis susitikinėjo su itališkų šaknų amerikiečių aktore Mira Sorvino, o vėliau su režisiere Sofia Coppola.

Savo italo tėvo jis niekada nėra matęs. Jo airių ir indėnų kraujo (Tarantino – ketvirtadaliu indėnas!) turinti motina išsiskyrė su juo dar iki sūnaus gimimo. Pagimdė jį motina būdama šešiolikos, bet ne todėl, kad buvo lengvabūdė: išteikėjo tam, kad išsivaduotų nuo slegiančios gimdytojų globos. Quentino vardą sūnui ji davė vieno iš mėgstamų kino herojų garbei. Vėliau ji tekėjo dar ne vieną sykį ir ne sykį skyrėsi, gimdė naujus vaikus, savo jėgomis sugebėdama išlaikyti didelį namą ir tapdama garsia farmakologe. Pirmagimio ji nelepino, ir kai paaikėjo, jog mokykloje jam nesiseka (nuo matematikos iki rašybos), leido sūnui penkiolikos palikti mokyklą su sąlyga, kad jis eis dirbti. Quentino tuoj pat įsitaisė bilietų pardavėju kino teatre. Motina nežinojo, kad kino teatras demonstravo pornografinius filmus. Tačiau nuo mažų dienų pamilęs kiną Tarantino anaipol nesižavėjo šiuo savo laikinu darbu – jam buvo nemalonu, kad jo darbovietėje rodomi filmai buvo visiškai šlamštas.

Vaizdo archyve

Savo geriausią darbą (paties pripažinimu) iki tampa režisieriumi Tarantino gavo sulaukęs 22-ųjų – konsultanto stambiame vaizdo archyve-parduotuvėje. Čia jis galėjo žiūrėti filmus nuo ryto iki vakaro ir čia susiformavo jo unikalūs kinematografinis skonis: jo meilė vyriškų žanrų filmams (westernams, kovinėms, siaubo, azijinių kovos menų juostoms, trileriams) puikiai sutaria su gilia simpatija kinematografui, skirtam rinktiniam žiūrovui – kino gurmanams. Tarantino yra puikiai susipažinęs su visų rūšių kinu, taip pat ir su Europos kino klasika. Ne veltui jo

paskutiniuose filmuose „Negarbingi šunsnukiai“, „Ištrūkęs Džango“ personažai kalba 4–5 kalbomis: tai taip pat meilės kinematografui ir apskritai bendrapasaulinei kultūrai požymis. (2004-aisiais atvykęs į Rusiją, jis pirmą kartą paprašė nuvežti jį prie B.Pasternako kapo.) Uma Thurman, kurią Tarantino ne sykį yra pavadinęs savo mūza, pasakojo, kad jis, panašiu, žino visus filmus, kuriuos kada nors yra sukūrusi žmonija.

Kai jo vienasyp paprašė išvardyti savo mėgstamus filmus, jis susimąstęs pradėjo: „Į mano mėgstamų kino juostų tūkstantuką įeina...“ Pasak Tarantino, kai jo klausia, kodėl kino mokyklą lankęs, jis atsako: aš lankiau filmus. „Jeigu nebūčiau tapęs režisieriumi, būčiau kino kritiku – tai viskas, ką moku“, – teigia talentingasis kūrėjas. Jo manymu, kiekvienas, kas myli kiną, geba sukurti gerą filmą. Režisieriai, kurie nepripažįsta svetimos kūrybos ir mėgaujasi tik savimi (o juk tokių dauguma), Tarantino – ne kolegos. Jis nemėgsta ir režisierių, dirbančių išimtinai dėl pinigų.

Perfekcionistas

Sakoma, jog kiekvienas naujas Tarantino filmas nepanašus į ankstesnius. Tačiau, pasak specialistų, taip pat sėkmingai galima tvirtinti, kad jis visą gyvenimą kuria vieną nesi- baigiančią juostą. Beveik visuose jo filmuose yra ilgų, kartais atrodančių beprasmiškais, bet visada užburiančių dialogų. Beveik visos jo juostos padalintos į dalis: Tarantino, atrodo, kuria keletą filmų vienu metu, atrodo, kad jo vaizduotėje tiesiog netelpa detalės, naujai sugalvoti personažai, siužetiniai vingiai. Norėdamas visus sutalpinti į vieno kūrinio Prokrusto lovą, jis suteikia savo filmams griežtą „skyrių“ struktūrą.

Visi jo filmai – pagarbos duoklė vieniems ar kitiems kino žanrams. Beveik visuose sumaišyti laikai: mes matome, kas su personažais vyksta dabar, kas bus ateity, vėliau – kas jau buvo. Visuose filmuose randame keršto motyvą. Visi filmai

pasižymi talentingai nufilmuotais kadrais, epizodais, skyreliais. Tarantino – kino perfekcionisto pavyzdys.

Visi Tarantino filmai liudija didelę režisieriaus meilę

aktoriaus. Jis mėgsta susigražinti juos iš pusiau užmaršties, kaip „Bulvariniame skaitale“ – Johną Travoltą, o filme „Džekė Braun“ – Pam Grier ir Robertą Forsterį. Aktoriai atsako jam tuo pačiu. Tarantino kiekviena filmavimo diena – džiaugsmas. Kas rytą jis ateina į aikštelę, sakydamas: „Vaikiniai, viskas, ką jums vakar sakiau, – visiškai nesąmonė. Aš naktį pagalvojau – ir sugalvojau štai ką...“ – ir prasideda improvizacija. Visi be išimties aktoriai kartuoja, kad filmuodamiesi pas jį kasdien išgyvena laimę.

Dar vienas bendras Tarantino filmų bruožas – žiaurumas. Apie jį visada daug rašoma. Tačiau jo juostų žiauriomis nepavadinsi. Gal savo pirmuosiuose filmuose jis, rodydamas prievartą, kiek pasistengė berniokiškai pakelti bravūriškumo kartelę. Vėlesnėje jo kūryboje visos nužudymų scenos greičiau baletinės, dažnai žaismingos. Tai kinas, kuris nė sekundei neapsimeta realybe – jis nuolat primena mums, kad žiūrime kiną. O kraujo klanai? Raudona spalva, pasirodo, reikalinga filmui grynai estetiniams sumetimais.

Moralistas

Tarantino ėmėsi ryžtingai perrašinėti pasaulio istoriją ir dešimtimis naikinti jam nesimpatiškus jos veikėjus. Filme „Negarbingi šunsnukiai“ žydai naikina hitlerininkus, nuimindami jų skalpus ir raizydamai ant jų kaktų svas-tikas. Juodaodis kaubojus naikina kukluksklanininkus ir kitus rasistus, tarnaudamas galvų medžiotoju pas buvusius pietinių valstijų vergvaldžius.

Tai dar vienas Tarantino paradoksas. Jo filmai ilgus metus buvo laikomi amoraliais. Išties „Pasiutusių šunų“ ir „Bulvarinio skaitalo“ laikais jis neskirsto personažų į amoralius ir moralius, gerus ir blogus. Visi jo filmų veikėjai yra vienu ar kitu laipsniu amoralūs, ir Tarantino tai linksmia. Ekranuose jis parodė naują žmonių tipą, kuriam ne visiškai suprantama, kas yra gėris ir blogis, kas yra skausmas (kol šis jų nepalietė): masinės kultūros išugdyti jie tarsi jaučiasi jos herojai. Sprendžiant iš visko, pats Tarantino regėjo save vienu iš jų.

Bet, laikui bėgant, Tarantino virto moralistu. Jo ekranuose atsirado nusikaltėliai, kuriuos reikia nubausti. Ir jis pradėjo juos bausti.

Tačiau susidaro įspūdis, kad vėliau pačiam Tarantino tampa neįdomu dėl to, kad jis užsikrovė ant savo pečių teisėjo vaidmenį. Jau antrą kartą jis savo vėliau sukurtame filme „atgailauja“ dėl ankstesnės juostos žiaurumo. „Mirties įrodymė“ nelaimingos merginos pakelia ranką prieš maniaką – „Negarbinguose šunsnukiuose“ merginos primena monstrus. „Negarbinguose šunsnukiuose“ visi vokiečiai – niekšai, „Ištrūkusiam Džango“ vienintelis teigiamas herojus – vokiečiai. Ir juodaodis čia – visų teisiausias. Tiesa, šįsyk neatidėliodamas pasiteisinimo, tame pačiame filme Tarantino parodo ir kitokį juodaodį – šlykštų dvaro valdytoją.

Neprobleminės kartos atstovas

Dideli originalūs filmai šiam režisieriui neįdomūs. Kol kas jis planuoja kurti trečiąją „Nužudyti Bilą“ dalį.

Jis lieka žanrinio žaidimo erdvėje. Jo filmai – postmodernistiniai, reikalaujantys žinoti kontekstą. Tarantino – talentingas neprobleminės kartos režisierius. Jo karta nepatyrė nei Vietnamo karo ir antikarinių manifestacijų, nei rasinių problemų. Jo neįaudina ir šiuolaikinis terorizmas. Jis – režisierius, paniręs į išgalvotą kino pasaulį, kur stilius ir žaidimas svarbesni už turinį.

Jis, kaip ir anksčiau, vaizdo archyvo kūdikis, besizavin-tis kelionėmis per mėgstamus žanrus. Kaip ir anksčiau – savamokslis kinomanas. Bet labai talentingas.

Parengė Dana DOVYDAITYTĖ

Nuo matrioškos istorijos iki Brėmeno muzikantų

Integruotas projektas

Tauragės Žalgirių gimnazijos rusų kalbos mokytoja **R. Krausauskienė** „Dialogui“ parašė apie minėtoje ugdymo įstaigoje vykdytą integruotą rusų kalbos, dailės ir technologijų projektą „Matrioškos istorija“. Projektu siekta skatinti mokinių domėjimąsi Rusijos kultūra ir tradicijomis, ugdyti mokinių meninę saviraišką ir kūrybinius gebėjimus bei supažindinti mokinius su populiariausiu rusiško žaislo – suvenyro atsiradimo istorija, jo gaminto, puošimo technologija ir technika.

„Gimnazistai, vadovaujami technologijų mokytojo A. Lobino, kelis mėnesius plušėjo prie medžio apdirbimo staklių: pjaustė, drožė, šlifavo. Tam, kad kokybiškai būtų pagaminta lėlė-suvenyras, teko paskaityti atitinkamos literatūros, braižyti brėžinius, susipažinti su medžio apdirbimo etapais ir technika. Dailės mokytojos J. Černeckytė ir N. Stašaitienė supažindino mokinius su slaviškų raštų pavyzdžiais, medinių lėlių spalvinimo būdais ir technologijomis. Mokiniai dailės pamokų metu peržiūrėjo ne vieną vaizdo įrašą, piešė eskizus, spalvino ir lakavo, stengėsi kuo tiksliau perteikti žaislui rusiško suvenyro dviasį. Galiausiai gimnazijos skaitykloje buvo surengta mokinių darbų paroda, kurią gausiai lankė ir vertino ne tik patys gimnazistai, bet ir mokytojai.

I–IV klasių mokiniams vyko integruotos pamokos, kurias vedė rusų kalbos mokytojos L. Šimkūnienė, D. Rakauskienė ir šios informacijos autorė. Pamokų metu gimnazistai turėjo galimybę peržvelgti visą „Matrioškos“, kaip suvenyro, atsiradimo istoriją, stebėjo vaizdo medžiagą apie šių suvenyrų įvairovę, spalvinimo raštų gausą ir techniką, skaitė tekstus rusų kalba, atsakinėjo į klausimus, atliko testus, žiūrėjo filmuką „Секрет Матрешки“, o patys drąsiai netgi dainavo rusiškas dainutes. Pertraukų metu gimnazijos fojė buvo galima stebėti transliuojamą videomedžiagą: trumpus dokumentinius filmus, „Matrioškų“ atliekamas rusiškas dainas bei šokius“, – pasakoja informacijos autorė.

■ Tauragės Žalgirių gimnazijoje įgyvendintas įdomus integruotas rusų kalbos, dailės ir technologijų projektas „Matrioškos istorija“.

Protmūšis anglų kalba

Tos pačios gimnazijos anglų kalbos mokytojai (apie tai rašo **V. Liaudanskienė**) suorganizavo rajoninį renginį anglų kalba – intelektualų komandinį žaidimą – „Protų mūšis“. Į Žalgirių gimnaziją, be šeimininkų, pasigalynėti susirinko energingi ir iniciatyvūs moksleiviai iš Jovarų ir „Aušros“ pagrindinių, Vilkyskių vidurinės mokyklos, „Versmės“, Skaudvilės ir Pagėgių Algimanto Mackaus gimnazijų. Buvo sudarytos mišrios komandos, kurios varžėsi tarpusavyje. Moksleiviams reikėjo pasitelkus bendrą išprusimą įveikti (pasirenkant vieną variantą – taip / ne, vieną atsakymą iš keturių galimų, atsakant į vizualinės pateikties klausimus ir dalyvaujant žaibo turnyre) užduotis iš įvairių sričių. Viktoriną emociškai ir teatrališkai vedė anglų kalbos mokytojas O. Valančius su moksleivėmis – savo asistentėmis.

Popietė „Matematikai – fanatikai“

Tauragės Žalgirių gimnazijos matematikos mokytojos I klasių mokiniams surengė popietę „Matematikai – fanatikai“. Komandoms (jas sudarė 5 mokiniai) reikėjo atlikti įvairias užduotis: iš duotų atsakymo variantų surasti teisingą, spręsti uždavinius (pvz.: panaudojant 4 ketvertus sugal-

voti veiksmų eilutes, kad sprendiniai būtų natūralieji skaičiai), per 6 min. raidžių lentelėje surasti ir išbraukti kuo daugiau matavimo vienetų. Kuo skubiau išspręsti užduotis moksleiviai stengėsi ir matematinėje estafetėje „Greiti ir protingi“: bėgo po vieną prie užduoties, išsprendę skubėjo perduoti estafetę – pieštuką – komandos draugui. Rungtyje „Matematika savaip graži, kaip dailė ar poezija“ turėjo panaudodami geometrines figūras nupiešti žmogų, sugalvoti jam vardą ir pristatyti. Meniškos sielos mokiniai kūrė ketureilius, kuriuose privalėjo būti žodis „kvadratas“. Komandoms atliekant užduotis, sirgaliai nesnaudė: sprendė matematinius galvosūkius, o teisingai atsakiusieji mėgavosi saldumynais. Kompetentingai vertinimo komisijai skaičiuojant komandų surinktus balus, dvi mokinės išsiringai pristatė įdomų projekcinį darbą „Nestandartinių uždavinių sprendimas“. Apie popietę „Dialogui“ parašė matematikos metodinės grupės pirmininkė **A. Rekašienė**.

Sveikatinimas

Kartu su dar trimis Tauragės rajono švietimo įstaigomis (VRCM „Pušėlė“, Tarailių ir Jovarų pagr. m-klos) Žalgirių gimnazija dalyvauja sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo veiklose. Šiomet – Sveikatingumo metais – Lietuvos mokyklos mini prisijungimo prie Europos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklo 20-ąsias metines. Taigi bendruomenės aktyviai įsijungė ir į nacionalinį renginį „Svei-

katą stiprinančių mokyklų banga per Lietuvą“. Tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į sveikatą stiprinančių mokyklų veiklą, pristatyti jų sveikatos puoselėjimo pasiekimus, paskatinti ir kitas švietimo įstaigas įsijungti į šį tinklą. „Nacionalinis renginys pradėtas simboline „banga“, kuri nusirito per visus dalyvius – nuo darželinuko iki gimnazisto. Sulaukta nemažai svečių, tačiau gausiausias būrys atvyko iš priešmokyklinių įstaigų – lopšelių-darželių „Ąžuoliukas“, „Žvaigždutė“. Azartiškai įsitraukta į įvairias sportines veiklas: žaistas netradicinis tinklinis, mokytasi šiaurietiško ėjimo, jėga demonstruota „Sumo“ žaidime, virvės traukimo rungtyje. Kol vyko aktyvūs sportiniai žaidimai, suaugusieji dalyvavo organizuotame susitikime su žolininke bei natūralių ir ekologiškų produktų pardavėjų darbuotoja, kurios labai įtaigiai pasakojo apie sveikatą puoselėjančius produktus. Renginio pabaigoje visus dalyvius suvienijo nuotaikingas šokis ir pačių mažiausių – darželinukų – burbulų šou“, – pasakoja Žalgirių gimnazijos direktorės pavaduotoja ugdymui **J. Veisienė**.

Netradicinė pamoka „Vilnius ir aš“

Entuziastingai nusiteikę, lydimi anglų kalbos mokytojų J. Senkuvienės ir G. Kolesnikovos, istorijos mokytojos R. Miliškevičienės ir dailės mokytojos N. Stašaitienės, Žalgirių gimnazistai dalyvavo netradicinėje integruotoje anglų kalbos, istorijos ir dailės pamokoje „Vilnius ir aš“. Ji vyko Vilniuje.

Gimnazistai **G. Bielskytė** ir **V. Rimkus** dalijasi: „Pirmiausia aplankėme Bažnytinio paveldo muziejų, kuriame saugomas ir eksponuojamas Vilniaus katedros lobynas. Pabuvojome Vilniaus arkikatedros požemiuose, kur buvo laidojami Bažnyčiai ir Lietuvos Didžiąjai Kunigaikštystei nusipelnę asmenys. Interaktyvioje pamokoje mūsų laukė įdomios užduotys: pagal pateiktus angliškus senamiesčio vietų aprašymus, duotus žemėlapius naudojantis mobiliuoju internetu turėjome ne tik surasti istorinius objektus, bet ir atpažinti architektūrinius stilius, juos užfiksuoti vaizdo kamera. 7 komandos startavo Katedros aikštėje ir ištisą valandą atkakliai varžėsi dėl greičiausios, sumaniausios ir intelektualiausios komandos titulo. Turėjome puikią galimybę lavinti sakinę anglų kalbos vartojimą, pasitelkdami aplinkinių žmonių bei angliškai kalbančių turistų pagalbą, nes viena iš užduoties sąlygų – kalbėti tik angliškai. Kūrybiškai pagiliname istorijos ir dailės žinias, panaudodami jas realioje gyvenimo situacijoje. Anglų kalba atlikdami užduotis išsiaiškinome, kaip vadinasi lietuviškas auksas, koks populiariausias lietuviškas suvenyras, kurį noriai perka turistai, ir kokiaje gatvėje juo prekiaujama. Didžiuojamės atpažinę gotikinio stiliaus Šv. Onos bažnyčią, kurią Napoleonas norėjo „nusi-nešti ant delno“ į Paryžių. Įamžinome anglų poeto Šekspyro garbei pavadintą viešbutį, nepamiršome ir vienos iš seniausių Europoje mokslo įstaigos – Vilniaus universiteto, didingos Gedimino pilies. Katedros aikštės centre suradę plytelę „Stebuklas“, sumąstėme po norą, tikėdamiesi išsipildymo. Įvykdę užduotis į susitikimo vietą grįžome B. Radvilaitės gatve, kuri pavadinta gražiausios XVI a. Europos moters garbei. Vakaraų vainikavo Keistuolių teatro muzikinis spektaklis „Paskutiniai Brėmeno muzikantai“.“

DIALOGAS

Vyriausioji redaktorė
Elena Tervidyte
Tel. 234 4328,
mobil. 8 ~ 699 38 150,
telen@takas.lt

www.dialogas.com

PASITEIRAUTI – tel. 234 1571

Redaktorė **Lizeta Lozuraitytė**: redaktore@dialogas.com; tel. 234 0482
Apžvalgininkas **Vytautas Strazdas**: apzvalgininkas@dialogas.com; tel. 234 6943
Korektorė **Lina Paragytė**: korektura@dialogas.com
Maketuotojas **Arturas Gusevas**: maketas@dialogas.com
Vyr. buhalterė **Rasa Krilavičiūtė**: buhalterija@dialogas.com
Administratorė **Laurena Remenčiūtė**: info@dialogas.com; tel./faksas 234 1571
Prenumerata: prenumerata@dialogas.com

Savaitraščio indeksas 0017.
Redakcija: Antakalnio g. 31, LT-10312 Vilnius. Faksas 234 1571
Įmonės kodas 221262680. Atsiskaitymoji sąskaita LT72 70440 6000118958
AB SEB bankas. Banko kodas 70440.

Straipsnių autorių mintys gali nesutapti su redakcijos nuomone. Už reklamos, skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako. Rankraščiai neregistruojami ir negražinami. Kopijuoti ar platinti savaitraštyje publikuojamą medžiagą be redakcijos sutikimo draudžiama.
Leidžia UAB „Polilogas“.

REMIA SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Media Support Foundation

Išleista ketvirtadieniais.
Laikraštis leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. SL 093. 4 sp. I. Tir. 2021 egz.
Spausdino UAB „Lietuvos rytas“ spaustuvė,
Gedimino pr. 12a, LT-01103 Vilnius.
ISSN 1392-1916

SUKAKTYS

Atkurta Raguvos gimnazijai jau penkeri

Raguvos gimnazijos penktojo gimtadienio šventė

Panevėžio r. Raguvos gimnazija atšventė savo 5-erių metų sukaktį. Neformaliojo švietimo organizatorė **Vitalija Blebaitė** dalijasi: „Į viską buvo pažvelgta per penketuką, kuris simbolizuoja daug ką. Kiek gali būti reikšmingi penkeri metai žmogui, o kiek – gimnazijai? Skaičius 5 simbolizuoja penkis rankos pirštus, penkias dorybes, penkis pojūčius... Svečius ir mokyklos bendruomenę su švente sveikinusi direktorė Asta Sakalauskienė prisiminė gimnazijos pirmuosius žingsnius ir pasidžiaugė nuveiktais darbais: apšiltintas mokyklos pastatas, perdažyti koridoriai, pastatyta stiklinė pertvara, už kurios savoje stichijoje gyvena pradinukai, visi kabinetai aprūpinti multimedijomis ir kompiuteriais, įsteigtas informacinis centras, renovuota krepšinio aikštelė, šiuolaikiškai įrengtas muzikos kabinetas. Ateityje laukia malonios permainos: jau dirbama ketvirtito aukšto antrajame sparne, kur įsikurs anglų kalbos ir dorinio ugdymo kabinetai bei šokių repetitijų salė, o rūsyje įsikurs mokyklos svetainė ir treniruoklių salė...“

PARODOS

Paroda ant ratų sveikino šiauliečius

Šiaulių Gegužių progimnazija inicijavo bendrą su UAB „Busturas“ projektą Šiaulių mieste „Paroda ant ratų“, skirtą tarptautinei Šeimos dienai paminėti. Visuose miesto „Busturo“ maršrutiniuose autobusuose 3 savaites yra eksponuojami progimnazijos mokinių darbai „Šeima – mano vertybė“, į kurių kūrimą įsitraukė visi pradinį klasių ir dailės mokytojai su savo mokiniiais, jie parodai parengė porą šimtų mokinių darbų, – praneša „Dialogui“ Gegužių progimnazijos direktoriaus pavaduotojos ugdymui **R.Zalogienė** ir **D.Stakvilevičienė**.

Projekto „Paroda ant ratų“ dalyviai

ŠIAME „DIALOGO“ NUMERYJE MINIMOS 59 UGDYMO ĮSTAIGOS

„Aušros“ pagrindinė, Tauragė
„Ąžuolo“ gimnazija, Zarasai
„Vaivorykštės“ gimnazija, Gargždai
„Vermės“ gimnazija, Tauragė
„Žiburėlio“ mokykla-daugiafunkcis centras, Marijampolė
„Žiburio“, Seinai (Lenkija)
Akademijos gimnazija, Kėdainių r.
Algimanto Mackaus gimnazija, Pagėgiai
Baltijos gimnazija, Klaipėda
Bartninkų Jono Basanavičiaus vidurinė, Vilkaviškio r.
Batniavos pagrindinė, Kauno r.
Bazilionų vidurinė, Šiaulių r.
Dariaus ir Girėno, Punsco valsčius (Lenkija)
Gegužių progimnazija, Šiauliai
Gruzdžių gimnazija, Šiaulių r.
Jovarų pagrindinė, Tauragė
Kalnėnų pagrindinė, Mažeikiai
Karmėlavos lopšelis-darželis „Žilvitis“, Kauno r.
Kovo 11-osios licėjus, Punsco valsčius (Lenkija)

Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazija, Kėdainių r. sav.
Kretingalės pagrindinė, Klaipėdos r.
Kristijono Donelaičio lituanistinė, Vašingtonas (JAV)
Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija, Šiaulių r.
Kuršėnų Stasio Anglickio, Šiaulių r.
Licėjus, Vilnius
Lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“, Tauragė
Lopšelis-darželis „Rokutis“, Kaunas
Lopšelis-darželis „Varpelis“, Panevėžys
Lopšelis-darželis „Žemaitukas“, Telšiai
Lopšelis-darželis „Žvaigždutė“, Tauragė
Marijonų gimnazija, Marijampolė
Medelyno progimnazija, Šiauliai
Mokykla-darželis „Rūtėlė“, Kaunas
Mokykla-darželis „Žibutė“, Kretinga
Navinykų pagrindinė, Punsco valsčius (Lenkija)
Normundo Valterio jaunimo, Šiauliai
Pranciškonų gimnazija, Kretinga
Pristavonių pagrindinė, Punsco valsčius (Lenkija)

Putinų gimnazija, Alytus
Ragainės progimnazija, Šiauliai
Rėkyvos progimnazija, Šiauliai
Salduvės progimnazija, Šiauliai
Skaudvilės gimnazija, Tauragės r.
Specialioji, Kėdainiai
Specialioji, Panevėžys
Stasio Šalkauskio gimnazija, Šiauliai
Surviliškio Vinco Svirskio pagrindinė, Kėdainių r.
Svalios pagrindinė, Pasvalys
Šėtos gimnazija, Kėdainių r. sav.
Tarailių pagrindinė, Tauragės r.
Vaiguvos Vlado Šimkaus vidurinė, Kelmės r.
Vaikų reabilitacijos centras-mokykla „Pušėlė“, Tauragė
Veiviržėnų gimnazija, Klaipėdos r.
Vidugirių pagrindinė, Punsco valsčius (Lenkija)
Vilkyškių vidurinė, Pagėgių sav.
Vinco Kudirkos progimnazija, Šiauliai
Zoknių progimnazija, Šiauliai
Žalgirių gimnazija, Tauragė

MOKYKLOSE

Padėkota garsinusiems gimnazijos vardą

Lietuvių liaudies išmintis sako, kad viščiukus skaičiuoja rudenį. Mokykloms šis posakis negalioja. Čia apie pasiekimus, pergales ir nuveiktus darbus dažniausiai kalbama pavasarį, artėjant mokslo metų pabaigai. Tokia tradicija jau daugelį metų gyvuoja ir Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijoje. Todėl vieną gražų gegužės vakarą gimnazijos bendruomenė vėl susirinko į Šiaulių kultūros centrą, kur vyko pavasarinis koncertas „Diena, kai norisi dainuoti...“ ir „Metų geriausiųjų“ pagerbimo ceremonija, – dalijasi **Irena Kiltanavičienė**. Šiemet pagerbti net 24 dalykinių olimpiadų ir konkursų nugalėtojai, 16 menininkų ir 28 sportininkai, garsinę gimnazijos vardą besibaigiančiais mokslo metais. Jiems ir 19-ai mokytojų, vedusių nugalėtojus į pergales, buvo įteikti padėkos raštai, gėlių žiedai, o kaip dovana – koncertas. Gimnazijos meninės raiškos kolektyvai susirinkusiems dainavo, muzikavo, šoko ir vaidino. Į gimnazistų programą gražiai įsiliejo Ragainės, Salduvės, Medelyno, Rėkyvos, Vinco Kudirkos ir Zoknių progimnazijų atlikėjai.

Skrenda, plaukia, važiuoja per Europą

Europos žemėlapis, įvairių transporto priemonių garsai ir vaizdai, rodyklėmis pažymėti keliai, bokštai su valstybių vėliavomis žadino vaikų smalsumą. Taip prasidėjo rytmetis „Skrendu, plaukiu, važiuoju“ Kauno r. Karmėlavos lopšelyje-darželyje „Žilvitis“. Renginys buvo skirtas Europos saugaus eismo ir Europos dienoms paminėti. Ikimokyklinukai ruošėsi aplankyti įvairias Europos šalis, ieškojo jų žemėlapyje, rinkosi tinkamas transporto priemones, atpažino jų keliamus garsus. „Kelionėje“ vaikų laukė įvairios užduotys: imituoti judesiais transporto priemones, padėti draugui nepaklysti tarp įvairių rodyklių, atpažinti vėliavas, taisyklingai ištarti ir išnagrinėti valstybių pavadinimus. „Keliauti“ ir „kelionės“ sunkumus įveikti vaikams padėjo šuo Amsius. Renginyje dalyvavę pareigūnai priminė vaikams saugaus elgesio gatvėje taisykles, perspėjo apie keliuose tykančius pavojus.

Tai „Žilvičio“ logopedžių **Juditos Janušienės** ir **Jūratės Peikauskienės** informacija.

Minėdami Europos saugaus eismo ir Europos dienas darželinukai mokėsi keliauti saugiai ir plėtė akiratį.

Vaikai nori skaityti

„Skaitymas, nepaisant šiuolaikinių technologijų, išlieka populiarius. Netiesa, kad vaikai nenori skaityti. Tik reikia juos paskatinti, sudominti“, – tvirtina Kauno r. Batniavos pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui **Danguolė Marmienė**, parašiusi „Dialogui“ apie savo mokykloje organizuotą popietę „Pasakų šalyje“. Joje dalyvavo 5–7 klasių mokiniai ir jų tėveliai. Popietei mokiniai ruošėsi net du mėnesius: skaitė pasakas, jas analizavo, piešė iliustracijas, kūrė inscenizacijas. Renginys prasidėjo konkursu „Ką žinau apie pasakas?“ Mokiniai atsakinėjo į klausimus, stengėsi atspėti, koks pasakų herojus demonstruojamas skaidrėje, vaidino ištraukas iš pasakų „Raudonkepuraite“ bei „Mergaitė su degtukais“. Ypač, pasak informacijos autorės, vaikams patiko patiems kurti pasakas bei vaidinti pasakų herojus, kuriuos kiti renginio dalyviai turėjo atpažinti. Popietės pabaigoje į pateiktus klausimus greitai atsakinėjo komandų kapitones. Popietę vainikavo „lobio“ paieška po visą mokyklą. Mokiniai pagal nuorodas turėjo surasti paslėptą „lobį“. Šiai užduočiai atlikti reikėjo ne tik žinių, bet ir komandinio darbo įgūdžių.

Koks yra pavyzdingas mokytojas?

Kelmės r. Vaiguvos Vlado Šimkaus vidurinėje mokykloje vyko įdomi apskritojo stalo popietė „Suaugusieji ir jaunimas“. Ją organizavo mokyklos tarybos nariai. Popietėje dalyvavo 5–12 klasių mokiniai, mokytojai, direktorė I.Vileikienė, pavaduotoja ugdymui S.Aginskienė, socialinė pedagogė L.Žilienė. Renginio tikslas buvo sužinoti jaunimo problemas ir išsiaiškinti, kaip jas spręsti. Buvo aptarti gerieji ir blogieji pavyzdžiai, klausimai, kada suaugusieji gali įkvėpti jauną žmogų ir kokį jaunimą suaugusieji vadina „geru“ bei kodėl. Taip pat aiškintasi, koks yra pavyzdingas mokytojas. „Nuomonės buvo įvairios. Vieni sakė, kad nerūkantis, komunikabilus, griežtas. Kiti minėjo, kad turėtų būti iškalbus, gerą žodį pasakantis, nesikeičiantis, nevartojantis alkoholio... Vienbalsiai nusprendėme, kad pavyzdingas mokytojas tas, kuris sugeba rodyti pavyzdį moksleiviams, kaip reikia teisingai elgtis“, – rašo „Dialogui“ dvyliktokas **Saulius Tamoševičius**.

Informacijos autorius pranešė ir apie savo ugdymo įstaigoje įvykusią vadinamąją Mokyklos dieną. Jos metu pasidžiaugta mokinių pasiekimais, dainuota, šokta, eksponuoti mokinių medžio darbai, piešiniai, mokytojų parengti plakatai, trumpai, bet informatyviai pristatantys vykusius renginius.

PAKLaidINIMAS MIŠKE

(Pramoga 7–18 m. moksleiviams)
Trakų r., 29 Lt/asm.

www.vaiduokliai.lt, info@vaiduokliai.lt,
mob. +370 652 16 600

I.Zazienės nuotr.

KONFERENCIJOS

Apie gamtą, ekologiją, sveikatą

Jautmalkės gamtos centre įvyko jubiliejinė 10-oji Šiaulių r. Bazilionų vidurinės mokyklos respublikinė konferencija „Gamtą, sveikatą, ekologiją ir aš“. Joje dalyvavo moksleiviai iš Klaipėdos r. Veiviržėnų, Kuršėnų Lauryno Ivinskio, Šiaulių r. Gruzdžių gimnazijos, Bazilionų vidurinės ir Mažeikių Kalnėnų pagrindinės mokyklos. Konferencijoje pristatyta 12 pranešimų. „Pats pirmasis labai nuotaikingas ir informatyvus pranešimas buvo Bazilionų mokyklos antrokės A. Perminaitės. Ji stebėjo ir fiksavo zylės gyvenimą balkone. Tyrimą atlikti jai padėjo dailės mokytoja L. Perminienė. Veiviržėnų gimnazijos mokiniai, vadovaujami geografijos mokytojos L. Neimontienės, kalbėjo apie šiltnamio efekto sukeltus neigiamus padarinius. „Fizika muzikoje (muzika fizikoje?)“ – kitas veiviržėniškių pranešimas, jį parengti moksleiviams padėjo mokytojas A. P. Neimontas...“ – pasakoja „Dialogui“ apie konferenciją parašiusi Miglė Lopetaitė.

■ Dešimtoji respublikinė moksleivių konferencija „Gamtą, sveikatą, ekologiją ir aš“ vyko Jautmalkės gamtos centre.

Daug rankų didžių našta pakelia

„Pirmoji konferencijos dalis prasidėjo mokinukų nerimu, kad renginys jau turi vykti, bet scena nesutvarkyta. Mat jos viduryje pūsojo „didžiulis akmuo“. Dviem pradinukams į pagalbą atbėgusi dešimtokė irgi niekuo negalėjo padėti: akmuo net nepakrutėjo. Laimei, vaikai pakvietė visus mokykloje dirbančius pagalbos mokiniui specialistus. Bendromis jėgomis su iškilusia kliūtimi lengvai buvo susidorota. Taip simboliškai akcentuojant pagalbą mokiniams, turintiems ugdymosi sunkumų, Pasvalio Svalios pagrindinėje mokykloje prasidėjo metodinė praktinė konferencija specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams bei juos ugdančioms pedagogoms „Daug rankų didžių našta pakelia“, – pasakoja „Dialogui“ minėtos mokyklos specialiosios pedagoginės-psichologinės pagalbos metodikos grupės specialistės (organizuoti renginį sumanė spec. pedagogės V. Gegieckienė ir I. Ruželienė). Konferencijoje Pasvalio rajono mokiniai džiugiai pristatinėjo savo mėgstamas veiklas, įdomią veiklą po pamokų su juos ugdančiais pedagogais, džiaugėsi įvairiomis galimybėmis pabūti kartu su kitų mokyklų mokiniais. Buvo išklausa net 15 pranešimų.

Teatrų festivalis Krakėse

Kėdainių r. Krakių Mikalojaus Katkaus gimnazijoje visą mėnesį šurmuliavo teatrų festivalis „Šokantis ir giedantis vieversėlis“. Mokiniai turėjo unikalią galimybę pamatyti ne tik bendraamžių pasirodymus, bet ir profesionalių aktorių spektaklius.

„Festivalį pradėjo Kėdainių specialiosios mokyklos auklėtiniai su vaidiniu „Auksinė žuvelė“. Spektaklis unikalus tuo, kad artistai vaidino be žodžių, bendraudami gestais ir mimika, o kiekvieną scenos vaizdėlį lydėjo muzikos garsai. Festivalį tęsė Šėtos gimnazijos mokiniai su spektakliu „Vilkas ir septyni ožiai“ bei Akademijos kultūros centro Dotnuvos skyriaus mokiniai ir jų spektaklis „Pepė Ilgakojinė“, – pasakoja Krakių M. Katkaus gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja Indrė Jablonskienė.

Nijolė Narmontaitė nudžiugino programą „Negaliu gyventi be scenos“: joje aktorė teigė sujungusi ir prasmingą žodį, ir dainą, ir humorą, ir vaidybinius numerius, ir nuoširdų bendravimą. Kauno dramos teatro aktoriai parodė spektaklį „Žemės ar moters“, pastatytą pagal to paties pavadinimo J. Tumo-Vaižganto pjesę. O užbaigė festivalį šeimininkai – Krakių M. Katkaus gimnazijos dramos būrelis, vadovaujamo režisierės Erikos Ūsevičiūtės, aktoriai ir jų spektaklis „Spintos pasakojimai“. Dramos būrelį lankantys mokiniai patys kūrė įvairias istorijas, kurias režisierė sujungė į vieną bendrą pasakojimą, ir taip gimė neįprastas spektaklis. Mokių vaidyba ir scenoje parodyta istorija, pasak informacijos autorės, sužavėjo bendraamžius.

Gerbiami mokytojai, direktoriai, darželių auklėtojai, dėstytojai,
„Dialogas“ – Jūsų profesinis laikraštis.
Kviečiame prenumeruoti ir siūlome 3 variantus –
rinkitės Jums patogiausią!

I.

Popierinė laikraščio versija

Užsiprenumeruoti galima:

- Interneto svetainėje www.dialogas.com. Raskite prenumeratos nuorodą, ją paspauskite, užpildykite pateiktą formą ir šią atsiųskite į redakciją.
- Visuose „Lietuvos pašto“ ir „Lietuvos ryto“ skyriuose – tradiciškai.

Prenumeratos kaina:

- » visiems metams – 175,99 Lt,
- » pusei metų (6 mėn.) – 95,94 Lt,
- » 3 mėn. – 47,97 Lt,
- » 1 mėn. – 15,99 Lt.

II.

Elektroninė laikraščio versija

Prenumeruoti galite adresu

<http://www.dialogas.com/pdf-prenumerata/>

Prenumeratos kaina

FIZINIAMS asmenims:

- » visiems metams – 87,95 Lt,
- » pusei metų – 52,77 Lt,
- » 3 mėn. – 29,74 Lt,
- » 1 mėn. – 10,00 Lt.

JURIDINIAMS asmenims (tiems, kam reikalinga sąskaita faktūra):

- » visiems metams – 115,69 Lt,
- » pusei metų – 63,74 Lt,
- » 3 mėn. – 32,57 Lt,
- » 1 mėn. – 11,79 Lt.

III.

Tinklapis – dialogas.com

www.dialogas.com – nuomonių ringas

- » Švietimo aktualijos
- » Straipsnių fragmentai
- » Internetinė apklausa
- » Nuotraukos, nuorodos, komentarai, archyvai
- » Kita naudinga informacija

Jei kiltų klausimų, paskambinkite į redakciją tel. (8 ~ 5) 234 1571 arba parašykite info@dialogas.com – ir gausite visą Jus dominančią informaciją.

Jei nespėjote „Dialogo“ užsiprenumeruoti Lietuvos pašto skyriuose, galite tai padaryti mūsų internetinėje svetainėje www.dialogas.com bet kuriuo metu.

Ačiū, kad prenumeruojate „Dialogą“.